

AIRGATE

KRAKÓW AIRPORT MAGAZINE **2020**
PAŹDZIERNIK/LISTOPAD — OCTOBER/NOVEMBER
№ 3

MAŁOPOLSKA

WYDANIE SPECJALNE
SPECIAL ISSUE

50°03'N 19°56'E

PARYŻ

Inny niż zwykle / Paris you
have never seen before

RZYM

Tajemnicze Trastevere /
Rome. Mysterious Trastevere

LONDYN

Podjmij wyzwanie /
London. Take the challenge

WE ARE FROM HERE!

JESTEŚMY
STĄD!

RADOSŁAW WŁOSZEK

Prezes Zarządu Kraków Airport
President of the Kraków Airport Board

Łącznie w pierwszych dziewięciu miesiącach 2020 roku w Kraków Airport obsłużyliśmy 2,3 mln pasażerów, czyli o 3,9 mln mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Ograniczenia wynikające z mniejszej liczby lotów powodują, że przed nami bardzo trudny sezon jesienno-zimowy, być może najtrudniejszy w historii krakowskiego lotniska.

Priorytetem dla Kraków Airport jest bezpieczeństwo. Jako pierwszy port lotniczy w Polsce otrzymaliśmy ACI Airport Health Accreditation. Akredytacja przyznawana przez Airports Council International, czyli Międzynarodową Radę Portów Lotniczych, to dowód na to, że nawet w takich sytuacjach jak ogólnoświatowa pandemia COVID-19, Kraków Airport pozostaje w czołówce najlepszych lotnisk świata, dbając o najwyższe standardy bezpieczeństwa i zdrowia pasażerów.

Pandemia COVID-19 pokazała również, jak ważne jest planowanie inwestycji na krakowskim lotnisku, które pozostaje bramą gospodarczą i turystyczną dla Krakowa i Małopolski, co w dużej mierze przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy w regionie. Warto pamiętać, że krakowski port lotniczy jest także lotniskiem wojskowym i stoi na czele obronności Rzeczypospolitej, za pośrednictwem Lotniczego Pogotowia Ratunkowego służy zdrowiu mieszkańców.

W najnowszym wydaniu „Airgate” przeczytacie Państwo o pięknie i bogactwie naszego regionu – Małopolski. Poruszamy również niezwykle ważny temat nowych trendów w turystyce, związanych z odpowiedzialnym podejściem do podróżowania. Dzisiaj stoimy bowiem przed ogromnym wyzwaniem, jakim jest przekonanie pasażerów, by ponownie zaczęli podróżować drogą lotniczą.

Życząc wszystkim zdrowia, zachęcam do lektury i podróży #PROSTOzKRAKOWA.

Życzę miłej lektury!

In the first nine months of 2020, Kraków Airport handled a total 2.3 million passengers, i.e. 3.9 million fewer than in the corresponding period of the previous year. Restrictions resulting from the smaller number of flights mean that we have a very difficult autumn and winter ahead of us, perhaps the most difficult in the history of Kraków Airport.

Safety is a priority for Kraków Airport. We were the first airport in Poland to receive ACI Airport Health Accreditation. This accreditation granted by the Airports Council International proves that even in situations such as the global COVID-19 pandemic, Kraków Airport remains at the forefront of the best airports in the world that care for the highest standards of passenger safety and health.

The COVID-19 pandemic has also shown how important it is to plan investments at Kraków Airport, an economic and tourist gateway for Kraków and Małopolska, which will largely contribute to the creation of new jobs in the region. It is worth remembering that Kraków Airport is also a military airport standing at the forefront of the defence of the Republic of Poland, and helps protect the citizens' health through the Air Ambulance Service.

In the latest issue of "Airgate", you can read about the beauty and wealth of our region – Małopolska. We also raise an extremely important topic of new trends in tourism related to a responsible approach to traveling. Today we are facing a great challenge, which is to convince passengers to start traveling by air again.

Wishing everyone good health, I encourage you to read and travel #FLYKRRK.

I wish you a pleasant reading!

AIRGATE

Wydawca Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II, Kraków-Balice Sp. z o.o., ul. Kapitana Mieczysława Medweckiego 1, 32-083 Balice, www.krakowairport.pl

Redaktor naczelna Monika Strojek **Redaktor prowadząca** Olga Seweryn-Lubińska (Kraków Airport)

Reklama Beata Łuczak, tel. +48 789 448 080, b.luczak@skivak.pl, Karolina Schuster, tel. +48 882 015 809, k.schuster@skivak.pl

Layout Katarzyna Kokot **Korekta** Adam Horowski **Tłumaczenie** Joanna Sabiniewicz

Realizacja SKIVAK, ul. Wieniawskiego 5/9, 61-712 Poznań, www.skivak.pl, tel. (+48) 61 625 61 15

Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

06

PODRÓŻE TRAVEL

Airport flash

Paryż inny niż zwykle
Paris you have never seen before

Rzym. Tajemnicze Trastevere
Rome. Mysterious Trastevere

Kierunek: Londyn
Direction: London

Kraków kościołów
Kraków of churches

Warszawa. Miasto światła i cienia
Warsaw. The city of lights and shadows

KoubaCeramics

53

BIZNES BUSINESS

Zrównoważone podróżowanie
Sustainable traveling

Turystyka 2020 i co dalej?
Tourism 2020 and what next?

Ekonomiczne skutki pandemii
COVID-19 dla lotnictwa cywilnego
The Economic Impact of the
COVID-19 pandemic on Civil
Aviation

STYL ŻYCIA LIFESTYLE

37

Tam, gdzie czas się zatrzymał
Where time has stood still

Wieża jakich mało!
A tower like no other!

Ceramika. Z pasji do rzemiosła
Ceramics. Out of passion for
craftsmanship

Przyjedź do Małopolski na wino!
Come to małopolska for wine!

ACI AIRPORT HEALTH ACCREDITATION

Kraków Airport jest pierwszym portem lotniczym w Polsce, który otrzymał ACI Airport Health Accreditation przyznawaną przez Airports Council International (ACI), czyli Międzynarodową Radę Portów Lotniczych. - *Cieszymy się, że Kraków Airport dołączył do lotnisk o najwyższym standardzie obsługi, gdzie najważniejsze jest bezpieczeństwo i komfort pasażerów oraz wszystkich osób pracujących w porcie lotniczym. Wszystko po to, aby ponownie wzbudzić zaufanie do latania* - powiedział Radosław Włoszek, prezes zarządu Kraków Airport. Akredytacja obejmuje zagadnienia dotyczące nowych zasad postępowania w związku z pandemią COVID-19, opracowanych przez międzynarodowe organizacje lotnicze: ICAO, EASA oraz ACI. Jej zakres dotyczy przede wszystkim przyjętej technologii sprzątkania oraz prowadzonej dezynfekcji, stosowania zasad dystansu społecznego, zabezpieczenia personelu lotniska, sposobu informowania o zasadach sanitarnych oraz innych udogodnień dla pasażerów (np. ogólnodostępnych na terminalu środków dezynfekujących). Przyznanie akredytacji poprzedzone było specjalnym audytem, a pozytywne przejście procesu akredytacji jest jasnym sygnałem dla pasażerów, przewoźników, pracowników oraz użytkowników portu lotniczego w zakresie skoordynowanej dbałości zarządzającego lotniskiem o ich zdrowie oraz minimalizowania możliwości zarażenia się COVID-19.

ACI AIRPORT HEALTH ACCREDITATION

Kraków Airport is the first airport in Poland to receive ACI Airport Health Accreditation granted by Airports Council International (ACI). "We are glad that Kraków Airport has joined the airports with the highest standard of service, where of highest importance is the safety and comfort of passengers and all those working at the airport. All this to reawaken confidence in flying" - said Radosław Włoszek, CEO of Kraków Airport. The accreditation covers issues related to the new rules of conduct in connection with the COVID-19 pandemic developed by international aviation organizations: ICAO, EASA and ACI. Its scope mainly concerns the adopted cleaning technology and the scope of disinfection, application of the principles of social distancing, protection of airport staff, the method of informing about sanitary rules and other amenities for passengers /e.g. disinfectants available at the terminal/. Granting accreditation was preceded by a special audit, and the successful completion of the accreditation process is a clear signal for passengers, carriers, employees and airport users about the coordinated care applied by the airport management body for their health and minimizing the possibility of contracting COVID-19.

KRAKÓW – LUKSEMBURG

30 listopada Luxair Luxembourg Airlines zainauguruje połączenie #PROSTOzKRAKOWA do Luksemburga. Loty będą odbywały się 2 razy w tygodniu – w poniedziałki oraz piątki - *W tych trudnych czasach, gdy wszyscy razem budujemy zaufanie do podróży lotniczych oraz dbamy o wzmocnienie kondycji turystyki Krakowa i Małopolski, tym bardziej cieszy nas pojawienie się nowego przewoźnika na krakowskim lotnisku. Mamy nadzieję, że nowe połączenie pozwoli na wznowienie relacji biznesowych między naszymi krajami* – powiedział Radosław Włoszek, prezes zarządu Kraków Airport.

KRAKÓW – LUXEMBOURG

On November 30, Luxair Luxembourg Airlines will inaugurate #FLYKrK's connection to Luxembourg. Flights will take place twice a week - on Mondays and Fridays. "In these difficult times, when we are all building trust in air travel and care about strengthening the condition of tourism in Kraków and Małopolska, we are all the more pleased with the arrival of a new carrier at Kraków Airport. We hope that the new connection will allow us to resume business relations between our countries", said Radosław Włoszek, CEO of Kraków Airport.

CEL

Centrum Edukacji Lotniczej zostało Partnerem Programu #zwiedzajKraKow, będącego częścią kampanii „Kraków nieodkryty”. Zachęcamy wszystkich posiadaczy karty #zwiedzajKraKow (otrzymują ją osoby, które spędzą przynajmniej jedną noc w obiekcie noclegowym mającym status partnera programu) lub jednej z kart miejskich: Karty Krakowskiej, Krakowskiej Karty Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem lub Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+ do skorzystania z 20% zniżki.

AVIATION EDUCATION CENTRE

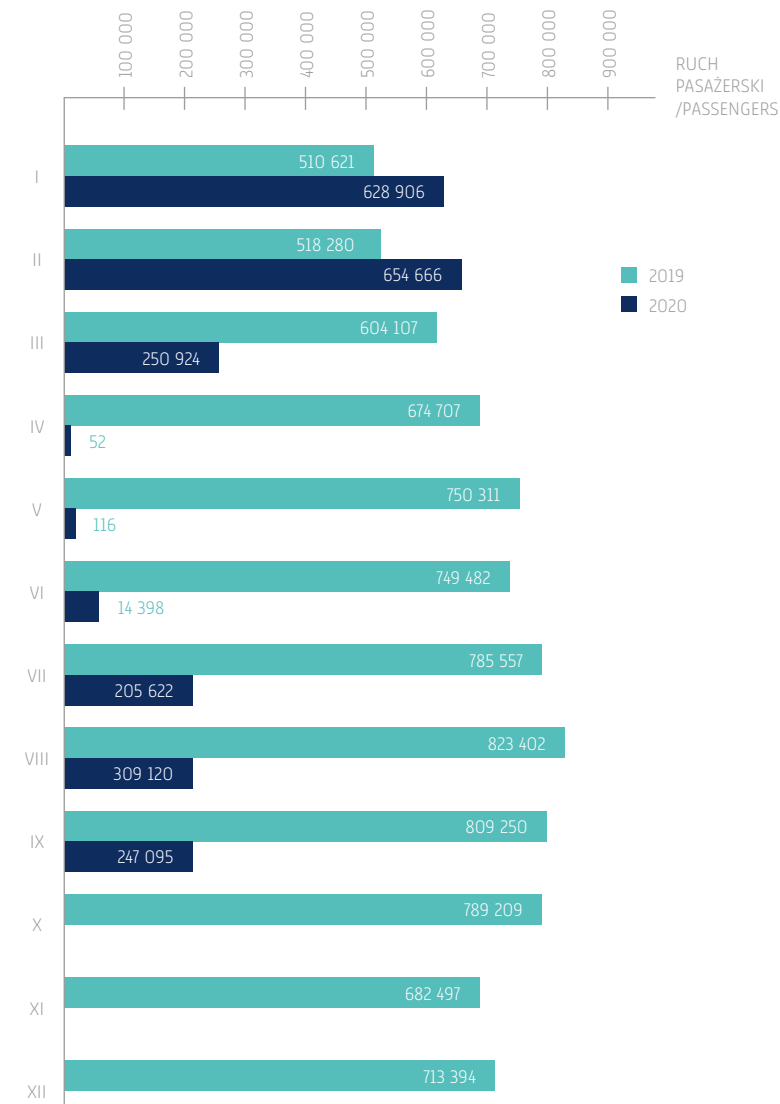
The Aviation Education Centre has become a partner of the #zwiedzajKraKow programme, which is a part of the "Undiscovered Kraków" campaign. We encourage all #zwiedzajKraKow card holders (it will be given to people who spend at least one night in an accommodation facility with the status of a program partner) or people having one of the city cards: Krakow Card, Krakow Family Card with a Disabled Child or Kraków Family Card 3+, to use 20% discounts.

STATYSTYKI 2020

STATISTICS 2020

Od początku 2020 roku w Kraków Airport obsłużono 1 549 062 pasażerów (-59%), czyli o 2,258 mln mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Since the beginning of 2020, Kraków Airport has handled 1 549 062 passengers (-59%), which is 2.258 million fewer people than in the corresponding period of the previous year.

20.08

Do Kraków Airport powróciła linia Aegan. W wakacje pasażerowie mogli polecieć z Krakowa do Aten, a oferta przesiadkowa pozwala wypoczywać także na Santorini czy na Krecie, czyli w dwóch najpiękniejszych miejscach na świecie, które zachwycają błękitno-białymi kolorami, antycznym spokojem i wspaniałą kuchnią. / Aegan Airlines has returned to Kraków Airport. During the summer holidays, passengers could fly from Kraków to Athens. Moreover, the transfer offer also allows you to rest in Santorini or Crete, which are two of the most beautiful places in the world, delighting with blue and white colours, ancient tranquillity and great cuisine.

28.08

Wznowił operacje Jet2.com – brytyjska linia lotnicza z siedzibą w Leeds, która oferuje połączenia z Leeds, Birmingham, Glasgow, Newcastle i Manchester. / Jet2.com, the British airline based in Leeds that offers connections to Leeds, Birmingham, Glasgow, Newcastle and Manchester, has resumed operations.

03.09

Do Krakowa powrócili kolejni przewoźnicy. Na krakowskim lotnisku znów można było zobaczyć samoloty linii Eurowings, Scandinavian Airlines oraz Transavia. / More carriers returned to Kraków. Eurowings, Scandinavian Airlines and Transavia planes could be seen again at Kraków Airport.

PLANESPOTTING

Anna Kucharz

Anna Kucharz

W październiku spotterzy ponownie zagościli na płycie lotniska. Dzielimy się najciekawszymi kadrami tej sesji.

In October, spotters returned on the apron of Kraków Airport. We share the effects of this session.

Anna Kucharz

Grzegorz Nowak

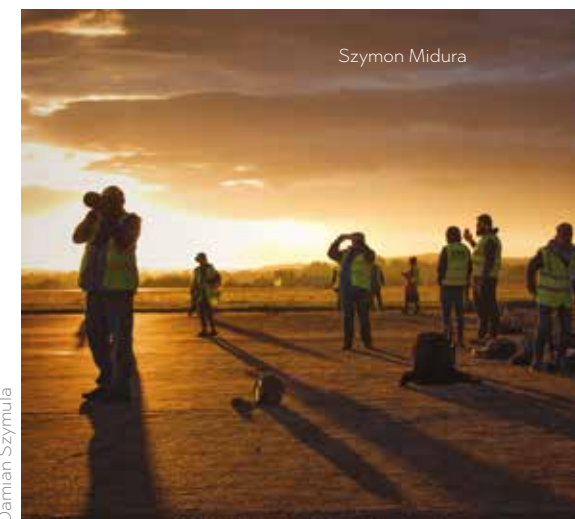
Szymon Katwa

Tomasz Mazur

Damian Szymula

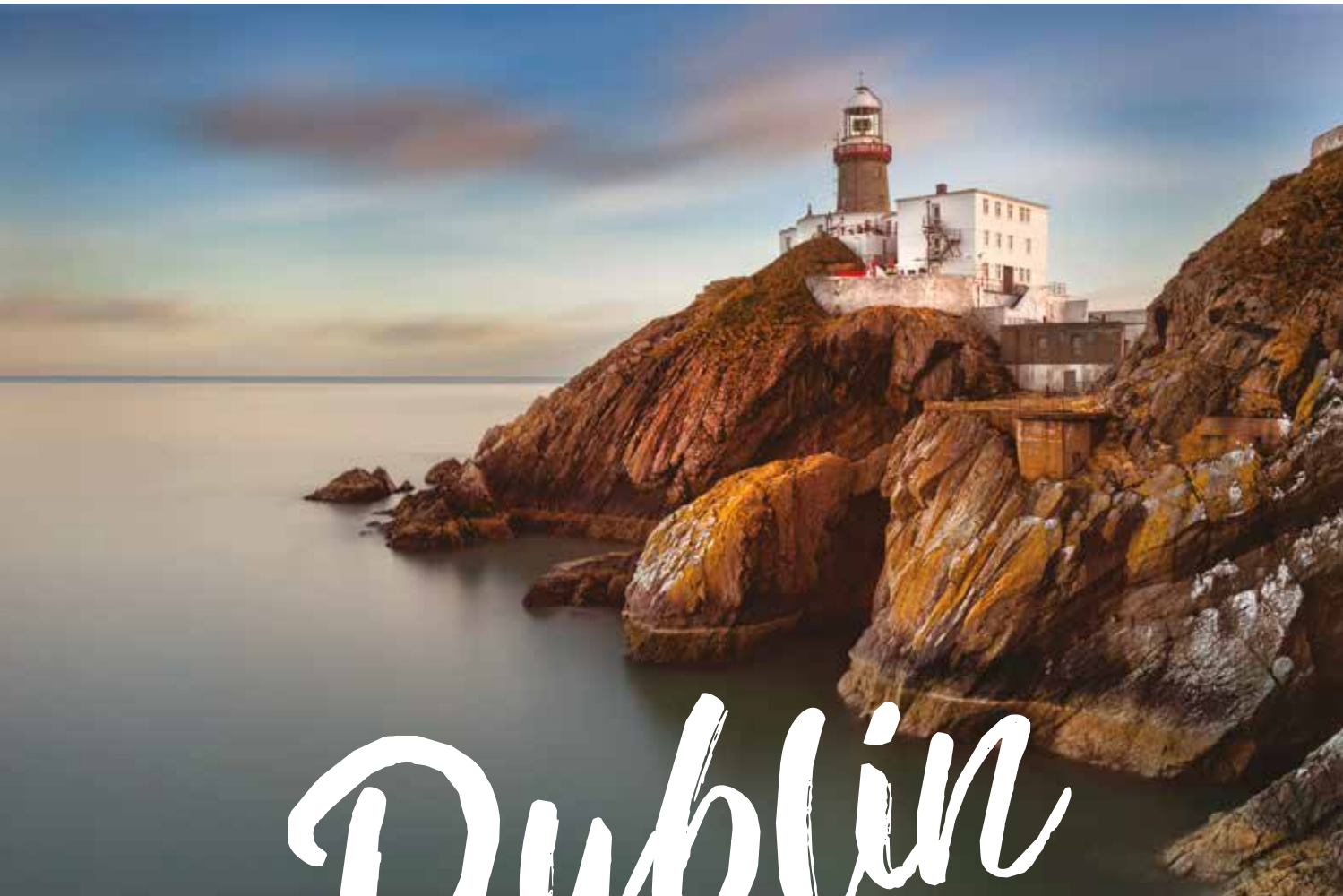
Szymon Midura

KRAKÓW
AIRPORT
im. Jana Pawła II

Keep Europe Flying
and Healthy

Dublin

PODRÓŻE TRAVEL

PARYŻ

INNY NIŻ ZWYKLE

PARIS YOU HAVE NEVER SEEN BEFORE

Paryż to zawsze dobry pomysł – mawiała Audrey Hepburn. Trudno się z nią nie zgodzić – szczególnie teraz, gdy miasto otulają przyjemne promienie jesiennego słońca. W wielu miejscach zatoczonych przed pandemią – dziś można swobodnie spacerować, robić sesje zdjęciowe i korzystać z uroku dużo spokojniejszego Paryża. Może to jest właśnie ten moment?

"Paris is always a good idea" said Audrey Hepburn. It is hard to disagree with her - especially now, when the city is enveloped in the pleasant rays of the autumn sun. In many places that were crowded before the pandemic, today you can walk freely, take photo sessions and enjoy the charms of a much calmer Paris. Maybe this is the moment?

Paryż to nie tylko słynna na cały świat wieża Eiffla, Luwr, Łuk Triumfalny i Pola Elizejskie pełne ekskluzywnych butików i eleganckich restauracji. Paryskie życie toczy się tutaj także poza utartym, turystycznym szlakiem – w wielu urokliwych i nieoczywistych miejscach, które warto odkryć, by lepiej poznać bogatą historię tego miasta oraz poczuć jego niepowtarzalną atmosferę. Zwłaszcza że wiele tych sekretnych miejsc znajduje się tuż obok znanych zabytków.

SHAKESPEARE & COMPANY

Wymarzone miejsce dla wielbicieli książek i ludzi pióra! Ta wyjątkowa anglojęzyczna księgarnia mieści się naprzeciw katedry Notre Dame, a jej historia sięga czasów legendarnej placówki Sylvii Beach, działającej pod tą samą nazwą. Księgarnia i wypożyczalnia Shakespeare & Company w szalonych latach 20. była znanym ośrodkiem amerykańskiego środowiska literackiego w Paryżu i to tutaj Amerykanka Sylvia Beach jako pierwsza wydała „Ulissesa” Jamesa Joyce'a, który wywołał wówczas mnóstwo kontrowersji. Podczas wojny miejsce zniknęło z mapy Paryża, by wrócić w 1951 r. pod innym adresem i nazwą Le Mistral. Nowy właściciel George Whitman szybko przywrócił księgarni pierwotny szyld, pod którym istnieje do dzisiaj. Obecnie w przytulnych, nieco ciasnych wnętrzach można usiąść na bujanym fotelu lub w kąci przy starej maszynie do pisania i oddać się lekturze jednej z wielu tysięcy książek. Prawdziwy raj dla wielbicieli literatury, antykwariatów i ponadczasowych miejsc z duszą przyciąga nie tylko odwiedzających, ale też filmowców oraz początkujących pisarzy, którzy zaczynają swoją przygodę z Paryżem.

Paris stands for not only the world-famous Eiffel Tower, the Louvre, the Arc de Triomphe and the Champs Elysees, full of exclusive boutiques and elegant restaurants. Parisian life also goes off the beaten track - in many charming and non-obvious places that are worth discovering in order to learn about the rich history of this city and experience its unique atmosphere. Especially since many of these secret places are located right next to famous monuments.

SHAKESPEARE & COMPANY

A dream place for book lovers and writers! This unique English-language bookstore is located opposite the Notre Dame Cathedral and its history dates back to the legendary Sylvia Beach store, which operated under the same name. The bookstore and Shakespeare & Company rental was a famous centre of the American literary community in Paris in the crazy 1920s. It was here that the American Sylvia Beach first published James Joyce's Ulysses, which at that time caused a lot of controversy. During the war, the place disappeared from the map of Paris to be returned in 1951 under a different address and the name Le Mistral. George Whitman, the new owner, quickly restored its original sign, under which the bookstore still exists today. Nowadays, in its cosy, a bit cramped interior, you can sit on a rocking chair or in a corner next to an old typewriter, and devote yourself to reading one of the many thousands of books. A real paradise for lovers of literature, antiquities and timeless places with a soul. It attracts not only tourists, but also filmmakers and novice writers who are starting their adventure with Paris.

TEXT

MONIKA LASKOWSKA-BASZAK

Z wykształcenia polonistka i dziennikarka, z pasji – blogerka i podróżniczka. Od ponad 6 lat mieszka we Francji – półtora roku temu Paryż zamieniła na Lyon. Autorka bloga www.emigrantka.eu, na którym opisuje swoje podróżnicze odkrycia nad Sekwaną oraz blaski i cienie życia na emigracji. Prowadzi grupę na Facebooku, w której integruje i wspiera Polki mieszkające za granicą.

A Polish philologist and journalist by trade, a blogger and traveller by passion. She has been living in France for over 6 years – and moved to Paris from Lyon a year and a half ago. The author of the blog www.emigrantka.eu/, where she describes her travel discoveries by the Seine and the lights and shadows of emigrant life. She runs a Facebook group where she integrates and supports Polish women living abroad.

TAJEMNICZY OGRÓD

Ogród Luksemburski zachwyca zarówno turystów, jak i samych paryżan, którzy chętnie spędzają tu przerwę lunchową, a w weekendy piknikują z rodziną. Elegancki, 23-hektarowy park miejski urzeka różnorodnością roślin i kwiatów, a także starannością, z jaką jest utrzymywany przez cały rok. Tajemnica jego piękna ma swoje źródło w historii – cierpiąca na manię wielkości Maria Medycej-

SECRET GARDEN

The Luxembourg Garden delights both tourists and Parisians themselves, who like to spend their lunch breaks and picnic with their families on weekends here. The elegant 23-hectare city park impresses with a variety of plants and flowers, as well as the care with which it is maintained throughout the year. The secret of its beauty lies in history - Marie de' Medici, a woman who suffered from delusions

1

1. Rue Crémieux
2. Fundacja Louis Vuitton / Louis Vuitton Foundation
3. Ogród Luksemburski / Luxembourg Gardens

2

3

„P'tits Voiliers” to paryska tradycja puszczania drewnianych łodzi na wodzie. Przed Pałacem Luksemburskim, przy sprzyjającej pogodzie można wynająć łódkę i urządzić sobie mini fregaty po przypałacowym stawie za jedyne 4€ za 30 minut.

„P'tits Voiliers” is the Parisian tradition of launching wooden boats on the water. In front of the Luxembourg Palace, when the weather is good, you can rent a boat and arrange mini regattas around the palace pond for just € 4 for 30 minutes.

ska, wdowa po Henryku IV, stworzyła tu w XVII wieku dwór w stylu włoskim, który miał przypominać jej florencki pałac z czasów dzieciństwa oraz ukochane ogrody Boboli. Sama z pasją dbała o ogród, który do dziś zachował swój dawny wygląd – geometryczne rabaty, kwiaty wymieniane według pór roku, ponad 100 posągów, urokliwy zakątek z fontanną Medici – to wszystko jej zasługi. W pięknych wnętrzach pałacu Luksemburskiego mieści się obecnie siedziba francuskiego senatu. Niedaleko bramy wejściowej, pod arkadami, przy ulicy de Vaugirard 36, znajduje się ciekawostka, której próżno szukać w przewodnikach – tzw. prototyp metra z okresu rewolucji francuskiej, który dał początek wyznaczaniu jednostki długości 1 metra na całym świecie.

of grandeur and the widow of Henry IV of France, created an Italian-style mansion here in the 17th century, which was to resemble her childhood Florence palace and the beloved Boboli gardens. She was very passionate about tending the garden, which to this day has retained its former layout - geometric flower beds, flowers changed according to the seasons, over 100 statues, a charming corner with the Medici fountain – all of these thanks to her. The beautiful interior of the Luxembourg Palace now houses the French Senate. Near the entrance gate, under the arcades, at de Vaugirard 36 Street, there is a curiosity that you will not find in any guide book – the so-called prototype of the underground from the French Revolution, which was used to define 1 meter as the standard length unit worldwide.

CO ZJEŚĆ WHAT TO EAT

Kawiarnia Odette – usytuowana w pobliżu księgarni Shakespeare & Company, w której przy nastrojowej francuskiej muzyce wypijecie dobrą kawę i skosztujecie choux à la crème – do złudzenia przypominających nasze polskie ptyśki.

Odette Café – a café located near the Shakespeare & Company bookstore, where you can drink good coffee and eat choux à la crème, which look our Polish ptyś (cream puff), while listening to romantic French music.

Podążaj za zapachem świeżego chleba i wstąp do piekarni (fr. boulangerie). Słynna francuska bagietka ma niejedno oblicze – baguette to tak naprawdę zwykły chleb w kształcie bagietki. Prawdziwa bagietka, wypiekana według starej receptury, to baguette tradition. Gdzie jej szukać? W każdej boulangerie, a najlepiej w **Les Saveurs de Pierre Nemours w XVII dzielnicy** – ta piekarnia zwyciężyła w 2020 roku w konkursie na najlepszą bagietkę w Paryżu.

Follow the scent of fresh bread and visit a bakery (French: boulangerie). The famous French baguette has many faces – baguette is actually ordinary bread in the shape of a baguette. A real baguette, baked according to an old recipe, is baguette tradition – where to look for it? In every boulangerie, and best at **Les Saveurs de Pierre Nemours in the 17th arrondissement** – this bakery won the 2020 best baguette competition in Paris.

To jednak nie koniec niespodzianek – rzadko kto wie o istnieniu tajemniczych płytek na terenie ogrodu. Okrągłe tabliczki szlaku Arago, wmurowane na różnych ulicach, placach i w parkach Paryża, tworzą linię południka zerowego, wyznaczonego na początku XIX w. przez François Arago. Południk przecina serce Paryża w poprzek i to właśnie wzdłuż tej linii rozgrywała się ważna część francuskiej historii. Philip Freriks w książce „Południk Paryża – fascynująca wędrówka przez stolicę Francji” przekonuje, że poszukiwanie kolejnych płytek Arago może być interesującą alternatywą dla tych, którzy chcą poznać to miasto w niebanalny sposób. W swojej publikacji autor dokładnie opisał każdy fragment szlaku, każdą ze 135 płytek i historie miejsc, w których można je spotkać. Jedna z nich, o numerze 55, leży metr od wejścia głównego do ogrodu, kolejne, 56 i 57, wypatrzymy, spacerując dalej tą samą asfaltową ścieżką.

However, this is not the end of surprises - hardly anyone knows about the existence of mysterious tiles in the garden. The circular medallions of the Arago trail, embedded in the various streets, squares and parks of Paris, form the line of the prime meridian, determined at the beginning of the 19th century by François Arago. The meridian cuts across the heart of Paris, and it is along this line that an important part of French history took place. Philip Freriks in his book "Paris Meridian - a fascinating journey through the capital of France" argues that the search for the Arago medallions can be an interesting alternative for those who want to get to know this city in an original way. In his publication, the author described in detail all fragments of the trail, each of the 135 medallions, and the stories of the places where they can be found. One of them, number 55, lies a meter away from the main entrance to the garden,

NIEBIESKI POCIĄG

Po kojącym spacerze warto udać się na pobliski dworzec kolejowy Gare de Lyon, którego gmach z wielkim zegarem na wieży imponuje już z daleka. Ten trzeci największy paryski dworzec, symbol luksusu i nowoczesności XIX i XX w., odegrał swoją rolę podczas słynnej Wystawy Światowej w 1900 r. Wówczas w hallu dworca otwarto elegancki bufet dla podróżnych, który dziś jest wykwintną restauracją nazwaną Le Train Bleu – na cześć „niebieskiego pociągu” kursującego z Paryża do Lyonu i dalej, wzdłuż Lazurowego Wybrzeża, przez Niceę do Monte Carlo. W restauracji zachwyca elegancki wystrój, ale przede wszystkim freski na ścianach wykonane przez ówczesnych malarzy, przedstawiające zabytki miast i krajobrazy miejsc, do których docierały pociągi – prawdziwa uczta dla oka!

another 56 and 57 can be spotted walking further along the same asphalt path.

BLUE TRAIN

After a soothing walk, it is worth going to the nearby Gare de Lyon train station, whose building with a great clock on the tower impresses from afar. This third largest Parisian railway station, a symbol of luxury and modernity in the 19th and 20th centuries, played its role during the famous World Exhibition in 1900. Then, an elegant buffet for travellers was opened in the hall of the station, which today is an elegant restaurant called Le Train Bleu – in honour of the "blue train" that runs from Paris to Lyon and then along the Cote d'Azur, via Nice to Monte Carlo. The restaurant delights with its elegant interior, but most of all with its frescoes on the walls, which were

CO ZOBACZYĆ WHAT TO SEE

Rue Crémieux to niewielka brukowana uliczka w XII dzielnicy, o długości zaledwie 144 m i szerokości 7,50 m, zamknięta dla ruchu drogowego. Uznawana jest za najbardziej kolorową i urokliwą ulicę Paryża.

Rue Crémieux is a small cobbled street in the 12th arrondissement, only 144 meters long and 7.50 meters wide, closed to traffic. It is considered the most colourful and charming street in Paris.

Wizyta w muzeum **Arts Décoratifs** to prawdziwa podróż w czasie, ale i uczta dla oka! Zwiedzając apartamenty francuskiej arystokracji, salony Ludwika Filipa czy słynnej założycielki domu mody – Jeanne Lanvin, gabinety i sypialnie różnych epok, odkrywamy bogactwo francuskiej sztuki i dynamikę, z jaką rozwijała się na przestrzeni wieków.

A visit to the Musée des **Arts Décoratifs** is a real journey through time, but also a feast for the eye! When visiting the apartments of the French aristocracy, the salons of Louis Philippe or the famous founder of the fashion house – Jeanne Lanvin, offices and bedrooms of various eras, you discover the richness of French art and the dynamics with which it has developed over the centuries.

Narodowe Muzeum Ceramiki w Sèvres to prawdziwa gratka dla wielbicieli sygnowanej porcelany. Sam budynek podparyskiej manufaktury, położony nad Sekwaną, z zabytkową fasadą i piękną tarczą zegarową, robi wrażenie. Manufaktura powstała dzięki Ludwikowi XV i markizie Pompadour w Vincennes i produkowała tzw. miękką porcelanę. Otrzymała miano manufaktury królewskiej i to zdecydowało o jej wyjątkowości. Markiza wymogła na królu monopol na wyroby z Sèvres, co oznaczało, że żadne inne przedsiębiorstwa nie mogły produkować eleganckiej porcelany o podobnym wzornictwie. Wystawa obejmuje trzy piętra budynku. Na pierwszym można podziwiać zbiory starożytnej ceramiki Grecji i Rzymu. Druga kondygnacja to prawdziwa skarbnica nowożytnego fajansu z różnych krajów i to ona zachwyca najbardziej swoją różnorodnością, artyzmem, dbałością o szczegóły i estetyką wykonania. Na ostatnim, trzecim piętrze odbywają się nowoczesne wystawy i instalacje.

The National Ceramics Museum in Sèvres is a real treat for lovers of signed porcelain. The very building of the manufacture near Paris located by the Seine, with a historic facade and a beautiful clock, is impressive. The manufacture was founded thanks to Louis XV and Marquise of Pompadour in Vincennes, where it produced the so-called soft-paste porcelain. It received the title of a royal manufactory which made it unique. Marquise convinced the king to make it the monopolist of Sèvres products, which meant that no other companies could produce elegant porcelain with a similar design. The exhibition covers three floors of the building. On the first one, you can admire the collections of ancient Greek and Roman ceramics. The second floor is a real treasury of modern faience from various countries and it impresses the most with its diversity, artistry, attention to detail and aesthetics of workmanship. Modern exhibitions and installations are held on the top, third floor.

1

2

1. Widok na Operę i wieżę Eiffla z dachu Galerii Lafayette / View of the Opera House and the Eiffel Tower from the roof of the Lafayette Gallery
2. Pluszowe misie przypominają o zachowaniu dystansu w kawiarni w czasie pandemii / Teddy bears remind to keep distance in a cafe during a pandemic
3. Le Train Bleu, Gare de Lyon

Luksusowa restauracja Le Train Bleu to pełne przepychu miejsce, w którym czas się zatrzymał w roku 1900. W tym zabytkowym obiekcie nie tylko nacieszymy nasze oczy wyjątkowym widokiem, ale także skosztujemy wyśmienitej francuskiej kuchni, podanej w najbardziej wyrafinowany sposób. Podobno specjalnością szefa kuchni są gulasze.

The luxurious Le Train Bleu restaurant is a lavish place where time stopped in 1900. In this historic building, you will not only enjoy a unique view, but also taste delicious French cuisine served in the most refined way. Apparently, the chef's specialty is goulash.

3

MODA POSZŁA W LAS

Budowa tego nowoczesnego i rekordowo drogiego gmachu w samym środku Lasku Bulońskiego wywołała wiele sensacji w paryskim świecie. Muzeum Fundacji Louisa Vuittona – bo o nim mowa – ma kształt bryły statku, a do realizacji projektu słynnego amerykańskiego architekta Franka Gehry’ego wykorzystano unikatowe szklane panele. Inwestycja pochłonęła 800 milionów euro. Dziś muzeum mieści 11 galerii i jest chętnie odwiedzane przez miłośników sztuki współczesnej. Pełni także funkcję miejskiego centrum kultury – odbywają się tu koncerty, wystawy i recitale. Z dachu muzeum rozpościera się piękny widok na słynną biznesową dzielnicę Paryża – La Défense.

ZAKUPY SHOPPING

Marché Saint Quentin – największy kryty targ w Paryżu! Można tu kupić dobrej jakości sery, owoce morza, ryby, mięso, są stoiska z kwiatami, a w małych lokalach można spróbować różnych kuchni świata.

Marché Saint Quentin - the biggest indoor market in Paris, where you can buy good quality cheeses, seafood, fish, meat. It has flower stands, while in small venues you can try different cuisines of the world.

WEJDŹMY NA DACH

Paryska Galeria Lafayette to coś więcej niż dom handlowy. Tutaj konsumpcyjny styl życia miesza się z pięknym architekturą, sztuką i elegancją. Sam budynek z okrągłą kopułą, złoceniami i wspaniałym oświetleniem robi ogromne wrażenie – pojawienie się świątecznej choinki w hallu galerii to wydarzenie komentowane co roku przez największe media. Mało kto jednak wie, że Galeria Lafayette oferuje jeden z najpiękniejszych widoków na Paryż. Z jej dachu można podziwiać m.in. Operę Garnier, wieżę Eiffla, bazylikę Sacré Coeur, katedrę Notre Dame – najbardziej znane zabytki miasta. Wejście na taras jest darmowe – warto tu usiąść na ławce, zrobić zdjęcia, a nawet wypić kawę w mieszczącej się tuż obok restauracji.

PLUSZOWY PARYŻ W CZASACH ZARAZY

Pandemia nie pozbawiła Francuzów joie de vivre, czyli radości życia, z której są znani. Na ulicach jest wprawdzie mniej turystów, wprowadzono obostrzenia dotyczące masek i spotkań, jednak mieszkańcy nadal chętnie popijają poranne espresso w kawiarni i chodzą na rodzinne kolacje do restauracji. Paryżanie poradzili sobie także z koniecznością wprowadzenia ograniczeń – słynne pluszowe misie, które siedzą przy stolikach kawiarni i wyznaczają granice społecznego dystansu, zrobiły prawdziwą furorę w mediach. Ogromne pluszaki pojawiły się w lokalach, ale też w oknach, na znak solidarności ze służbą zdrowia. 🐻

made by painters of the time, depicting the monuments of the cities and landscapes of places reached by trains - a real feast for the eye!

FASHION IS GONE

The construction of this modern and record expensive building in the middle of the Boulon Forest caused a lot of sensation in the Parisian world. The Louis Vuitton Foundation Museum has the shape of a ship. Unique glass panels were used to build the design made by the famous American architect Frank Gehry. The investment cost EUR 800 million. Today, the museum houses 11 galleries and is often visited by enthusiasts of contemporary art. It also serves as the city's cultural centre – concerts, exhibitions and recitals are held here. A beautiful view of the famous business district of Paris, La Défense, spreads from the roof of the museum.

LET'S GO TO THE ROOF

The Galeries Lafayette in Paris is more than a department store. Here, the consumer lifestyle is intertwined with the beauty of architecture, art and elegance. The building itself, with a round dome, gilding and wonderful lighting makes a great impression - but the appearance of the Christmas tree in the department hall is an event commented on by the largest media every year. However, few people know that the Galeries Lafayette offers one of the most beautiful views of Paris. From its roof you can admire, among others, Opera Garnier, the Eiffel Tower, the Sacré-Cœur Basilica, the Notre Dame Cathedral - the most famous monuments of the city. The entrance to the terrace is free - it is worth sitting on a bench there, taking pictures, and even having a coffee in the restaurant located next to it.

PLUSZ PARIS IN THE TIME OF PLAGUE

The pandemic has not deprived the French of joie de vivre, the joy of life, for which they are known. Although there are fewer tourists in the streets, and restrictions regarding masks and meetings have been introduced, residents still enjoy their morning espresso in cafés and attend family dinners in restaurants. Parisians also handle the restrictions well - the famous teddy bears sitting at coffee tables and setting the limits of social distance made a real sensation in the media. Huge stuffed animals appeared in the premises, but also in the windows, as a sign of solidarity with the health service. 🐻

KIERUNKI REGULARNE
REGULAR DESTINATIONS

KRAKÓW ▶ PARIS (CDG/BVA)
AIRFRANCE / **easyJet** / **RYANAIR**

OTWÓRZ SWÓJ ŚWIAT Z NASZĄ SIATKĄ POŁĄCZEŃ

Otwieramy niebo na nowo, lot za lotem.
Dotrzyj do ponad 100 miast na całym świecie.

RZYM

TAJEMNICZE TRASTEVERE
ROME. MYSTERIOUS TRASTEVERE

TEXT

MAGDALENA
SPRENGER

Ta cicha dzielnica, niegdyś zamieszkała przez biedotę, dzisiaj jest sercem artystycznego Rzymu. Tutaj można poczuć ducha Wiecznego Miasta, zbacając z utartego szlaku!

This quiet neighbourhood, once inhabited by the poor, today is the heart of artistic Rome. Here you can feel the spirit of the Eternal City as you go off the beaten track!

Zeskanuj kod QR i prześledź trasę wycieczki. / Scan the QR code and follow the trip route.

KIERUNKI REGULARNE REGULAR DESTINATIONS

KRAKÓW ► ROME (FCO/CIA)

ZOBACZ WIĘCEJ...
SEE MORE...

ANTYCZNE KOSZARY VII KOHORTY VIGILIS

Pełnią funkcje strażaków i policjantów w dawnym Rzymie. Ruiny koszar znajdują się przy uliczce via della VII Coorte. Pochodzą z II wieku. Zachowała się starożytna inskrypcja, freski oraz piękna mozaika podłogowa.

ANCIENT BARRACKS OF THE VII COHORT OF VIGILIS

Acting as firefighters and policemen in old Rome. The ruins of the barracks are located in Via della VII Coorte. They come from the 2nd century. The ancient inscription, frescoes and a beautiful mosaic floor have been preserved.

WZGÓRZE AVENTYN

Rozciąga się stamtąd zapierający dech w piersiach widok – obraz bazyliki św. Piotra wylaniający się ze szpalerów zieleni. By go ujrzeć, należy udać się piazza dei Cavalieri di Malta, odnaleźć zabytkowe zielone drzwi (co nie jest trudne, gdyż zawsze stoi tam kolejka ludzi) i spojrzeć przez ich dziurkę od klucza. Spacerując po Awentynie, znajdziemy tam piękny zielony taras z panoramą na Watykan, siedziby trzech zakonów, wąskie i puste uliczki, ale przede wszystkim spokój i ciszę.

THE AVENTINE HILL

You can see there a breathtaking view of the St. Peter's Basilica emerging from greenery. In order to do so, go to Piazza Dei Cavalieri Di Malta, find the historic green door (which is not difficult, as there is always a queue of people there) and look through its keyhole. Strolling around the Aventine Hill, you will find a beautiful green terrace with a panorama of the Vatican, the seats of three monastic orders, narrow and empty streets, but most of all peace and quiet.

VILLA BORGHESE

Obejrzymy tu dzieła wybitnych malarzy, w tym Caravaggio, Rubensa czy Tycjana, a także wspaniałą rzeźbę Pauline Borghese jako Wenus dłuta Antonia Canovy. Dzieło powstało na zamówienie męża portretowanej kobiety, która była siostrą Napoleona. Do tego spacer po pięknym parku.

VILLA BORGHESE

- you can see there the works of outstanding painters, including Caravaggio, Rubens and Titian, as well as the magnificent sculpture Pauline Bonaparte as Venus Victrix by Antonio Canova. The work was commissioned by the husband of the portrayed woman, who was Napoleon's sister. And on top of that, a walk in a beautiful park.

OSTIA ANTICA

Romantyczny spacer wśród starożytnych ruin portowego miasta zachwyci nie tylko amatorów historii. Jakże łatwo tu zanurzyć się w przeszłość i wyobrazić sobie minioną potęgę państwa rzymskiego! Podróż ze stacji Piramide zajmuje zaledwie 30 minut, a wrażenia są niezapomniane!

OSTIA ANTICA

Destination, sea. A romantic walk among the ancient ruins of the port city will delight not only history fans. How easy it is to dive there into the past and imagine the bygone power of the Roman state! The journey from Piramide station takes only 30 minutes and the experience is unforgettable!

1

1. Most św. Anioła, Zatybrze / St. Angel Bridge in Trastevere
2. Bazylika św. Cecylii na Zatybrzu / Basilica of St. Cecilia in Trastevere
3. Bazylika św. Marii / Basilica of St. Maria in Trastevere

2

3

Głównym placem dzielnicy Trastevere jest piazza di Santa Maria wraz z bazyliką św. Marii. W tym miejscu możemy nacieszyć oko doskonałą architekturą, racząc się aromatycznym espresso lub cappuccino z jednej z licznych tutejszych kawiarni.

The main square of the Trastevere district is Piazza di Santa Maria with the Basilica of Saint Mary Major. At this place, you can feast your eyes on the perfect architecture while enjoying an aromatic espresso or cappuccino in one of the many cafés.

Czy będąc w jednym z najchętniej odwiedzanych przez turystów miast świata, można odpocząć? Oczywiście! Wystarczy przejść na prawy brzeg rzeki i udać się na Trastevere, czyli Zatybrze. Tu, z dala od zgiełku i tłumów, na każdym kroku spotyka się zabytkowe świątynie i kamienice, urocze uliczki, romantyczne zakamarki oraz trattorie z przepysznym włoskim jedzeniem. Wybierzmy się na spacer po Trastevere.

ETRUSKIE KORZENIE

Nazwa dzielnicy pochodzi z łaciny i oznacza „za Tybrem”. W VIII wieku p.n.e. teren ten zamieszkiwały wrogie plemiona Etrusków. Gdy zostały pokonane, obszary po drugiej stronie rzeki stały się domem dla rzymskiej biedoty. Z czasem swoje rezydencje zaczęli tu wznosić także zamożni obywatele. Za panowania cesarza Oktawiana Augusta Zatybrze stało się jedną z dzielnic Rzymu, chociaż leżącą poza murami miejskimi. Dzisiejszy labirynt zaułków i wąskich uliczek to efekt ciasnej zabudowy, która rozpoczęła się już w średniowieczu. Do dziś rodowici mieszkańcy tej części Rzymu nie mówią o sobie „rymianie”, lecz „zatybrzańcy”. Tutaj też usłyszymy lokalny dialekt – język rzymian – romanesco.

Spacerując po Zatybrzu, warto uważnie się rozglądać, ponieważ czar dawnego Rzymu często ukryty jest w niespodziewanych miejscach. Na ścianach budynków wmurowanych jest wiele fragmentów dawnych zabudowań: herby znamienitych rodów, terakotowe przedstawienia puttów, rzymskie madonnelle, fragmenty kolumn czy sarkofagów. Liczne antykwiariaty, galerie i księgarnie, gęsto rozsiane po całej dzielnicy opanowanej przez artystów, dopełniają wyjątkową atmosferę XIV dzielnicy Rzymu.

Is it possible to rest in one of the most visited cities in the world? Of course! Just go to the right bank of the river and visit Trastevere. Here - far from the hustle and bustle and the crowds, you can enjoy historic temples and tenement houses, charming streets, romantic nooks and crannies with delicious Italian food at every turn. Let's go for a walk in Trastevere.

ETRUSCAN ROOTS

The name of the district comes from Latin and means "beyond the Tiber". In the 8th century B.C., hostile Etruscan tribes inhabited the area. After they were defeated, the areas on the other side of the river became home to poor Roman people. Over time, wealthy citizens also began to build their residences there. Although lying outside the city walls, Trastevere became one of the districts of Rome during the reign of Caesar Augustus. Today's maze of alleys and narrow streets is the result of the cramped development that began in the Middle Ages. To this day, the native inhabitants of this part of Rome do not call themselves "Romans" but "Trastevereians". Here, you will also hear the local dialect Romanesco - the Roman language.

While strolling around Trastevere, it is worth looking around carefully, because the charm of old Rome is often hidden in unexpected places. Many fragments of old premises are embedded on the walls of the buildings: coats of arms of eminent families, terracotta representations of putti, Roman Madonnelles, fragments of pillars or sarcophaguses. Numerous antique shops, galleries and bookstores, densely scattered throughout the district occupied by artists, complete the unique atmosphere of the 14th district of Rome.

CO ZJEŚĆ WHAT TO EAT

Specjalnością kuchni rzymskiej są makarony, w szczególności rigatoni z sosem amatriciana, spaghetti alla carbonara oraz gnocci. Z drugich dań wyróżniają się dawne ubogie potrawy ludowe: flaczki (trippa), ogon krowi w sosie pomidorowym (coda alla vaccinara), podroby (pajata). Będąc tutaj, warto wypróbować także antipasti, czyli przystawki. Miejscowy przysmak to puntarelle – pędy endywii w sosie anchois oraz karczochy.

Rekomendowane lokale: Tonnarello Ristorante, Taverna 51, Carlo Menta

The specialties of Roman cuisine are pastas, in particular rigatoni with amatriciana sauce, spaghetti alla carbonara and gnocchi. Among the main courses, the old poor folk dishes stand out: tripe (trippa), cow's tail in tomato sauce (coda alla vaccinara), offal (pajata). Being here, it is also worth trying antipasti, i.e. starters. The local delicacy is puntarelle - endive shoots in anchovy sauce and artichokes.

Recommended restaurants: Tonnarello Ristorante, Taverna 51, Carlo Menta

1. Pizzeria na Zatybrzu / Pizzeria in Trastevere
2. Saltimbocca alla romana
3. Wzgórze Janikulum / Janiculum Hill

Panorama Rzymu ze wzgórza Janikulum jest według wielu jednym z najciekawszych widoków na Wieczne Miasto. Wśród niskiej zabudowy wyraźnie wybijają się bazylika św. Piotra w Watykanie, a całe Stare Miasto można stamtąd dokładnie „przestudiować”.

The panorama of Rome from the Janiculum Hill is, according to many, one of the most interesting views of the Eternal City. The Basilica of St. Peter in the Vatican stands out from the low buildings, from which you can carefully “study” the entire Old Town.

DZIEŃ PIERWSZY LEGENDA O ŚWIĘTEJ CECYLII

W dzielnicy, tak jak i w całym mieście, jest mnóstwo świątyń, bazylik i klasztorów. We wszystkich znajdziemy dzieła najwybitniejszych włoskich artystów. Na Zatybrzu warto zajrzeć do bazyliki św. Cecylii. Cecylia była chrześcijanką skazaną na męczeńską śmierć. Wykonanie wyroku okazało się niełatwe. Powieszono ją w łaźni na haku i poddano działaniu duszących oparów, by wyparła się swojej wiary. Gdy to nie zadziałało, skazano ją na ścięcie mieczem. Kat kilkakrotnie podejmował próbę, nim udało mu się wykonać zadanie. Cecylię pochowano w katakumbach św. Kaliksta. Jednak gdy w końcu XVI wieku przenoszono jej szczątki do obecnej bazyliki, okazało się, że jej ciało jest wciąż całe, jakby pogrążone we śnie, a wokół unosił się zapach cyprysów. Legenda ta jest bardzo popularna i przyciąga do bazyliki wszystkich, którzy oglądają freski poświęcone życiu świętej, kaplicę Łazienną, w której zawieszono ją na haku, kaplicę Relikwii, gdzie przechowuje się jej szczątki, oraz białą marmurową figurę na ołtarzu głównym, dzieło Stefana Maderna.

Kierując się w stronę głównego placu dzielnicy – piazza di Santa Maria – dojdziemy do bazyliki św. Marii, będącej, podobnie jak bazylika św. Cecylii, jedną z najstarszych w Rzymie. Największe wrażenie robi towarzysząca kościołowi dzwonnica z zegarem. Znajdująca się obok fontanna pochodząca z XVII wieku wraz z okalającymi ją schodami jest dobrym miejscem na chwilę odpoczynku.

TROPEM DAWNYCH MIŁOŚCI

Idąc dalej, w stronę piazza S. Egidio, mijamy Museo di Roma, w którym można bliżej poznać historię dzielnicy. Kontynuując spacer, docieramy do via S. Dorotea, gdzie pod numerem 20 stoi XV-wieczny dom zwany Casa della Fornarina. To tutaj mieszkała Margherita Luti – słynna „Piekareczka” Rafaela Santi. Jak donoszą źródła, artysta zmarł po upojonej nocy spędzonej właśnie w tym domu, zarażony febrą, ale zdążył spisać testament, w którym wszystko, co posiadał, zapisał ukochanej. Przy innej ulicy, via della Lungara, mieszkała kiedyś rodzina Ankwiczów. Młodziutka Henrietta Ewa wywarła wielkie wrażenie na 30-letnim Adamie Mickiewiczu podczas jego pobytu w Rzymie. Mickiewicz często gościł w domu Ankwiczów, jednak gdy ojciec dziewczyny zorientował się, że pisarz snuje plany matrymonialne, ukrócił te wizyty. Podobno Mickiewicz bardzo przeżył zerwanie tej znajomości. Ta sama ulica wiąże się także z inną wybitną postacią, choć historia nie jest ani trochę romantyczna. W szpitalu psychiatrycznym przebywał tu Ignacy Aleksander Gierymski do swojej śmierci w marcu 1901 roku. Pochowano go na monumentalnym cmentarzu Verano.

DAY 1 THE LEGEND OF SAINT CECILIA

There are plenty of churches, basilicas and monasteries in the district and the entire city. All of them feature works by the most outstanding Italian artists. In Trastevere, it is worth visiting Santa Cecilia church. Cecilia was a Christian condemned to a martyr's death. The execution of the sentence turned out to be difficult. She was hung in a bathhouse on a hook and exposed to asphyxiating fumes to force her to renounce her faith. When that did not work, she was sentenced to be beheaded with a sword. The executioner made an attempt several times before he was able to complete the task. Cecilia was buried in the catacombs of St. Callixtus. However, when her remains were moved to the present basilica at the end of the 16th century, it turned out that her body was incorrupted, as if asleep, with the smell of cypress trees in the air around it. This legend is very popular and attracts to the basilica everyone who wants to see the frescoes devoted to the life of the saint, the Bath Chapel where she was hung on a hook, the Chapel of the Relics, where her remains are kept, and the white marble statue on the main altar, the work of Stefano Maderno.

Heading towards the main square of the district – Piazza di Santa Maria – you will come to the Basilica of St. Mary, which, like Santa Cecilia, is one of the oldest churches in Rome. The bell tower with a clock makes the greatest impression. The 17th-century fountain next to it, along with the surrounding stairs, is a good place to relax.

ON THE TRAIL OF OLD LOVES

Going further towards Piazza S. Egidio, you pass the Museo di Roma, where you can learn more about the history of the district. Continuing the walk you reach via S. Dorotea, where at number 20 there is a 15th-century house, called Casa della Fornarina. This was home of Margherita Luti, the famous “Baker” by Rafael Santi. According to sources, the artist died after a night of passion spent in this house. Although he was infected with ague, he managed to write his last will and leave everything he had to his love. The Ankwicz family used to live on another street, via della Lungara. The young Henrietta Ewa made a great impression on 30-year-old Adam Mickiewicz during his stay in Rome. Mickiewicz often visited the Ankwicz home, but when the girl's father realized that the writer was making marriage plans, he put a stop to those visits. Apparently, Mickiewicz was heartbroken by the end of this relationship. The same street is also associated with another prominent figure, although the story is not at all romantic. Ignacy Aleksander Gierymski stayed there in a psychiatric hospital until his death in March 1901. He was buried in the Monumental Cemetery of Verano.

DZIEŃ DRUGI WE WŁOSKIEJ KUCHNI

Warto jeden dzień poświęcić na odkrywanie rzymskich smaków, tym bardziej że Zatybrze to zagłębie rodzinnych trattorii pachnących pysznym, świeżym jedzeniem. Dzień można zacząć od tradycyjnego włoskiego śniadania, czyli espresso lub macchiato (zaplamione mlekiem), a do tego rogalik – cornetto. Dobrą kawę dostaniemy w zasadzie w każdym barze. By przetrwać do obiadu, można wybrać się na targ owocowo-warzywny przy placu San Cosimato i/lub do sklepu Antica Caciara, który oferuje wysmienite włoskie sery i wędliny. Via della Lungaretta zwana jest uliczką tysiąca restauracji i to właśnie tutaj znajdziemy największy wybór trattorii i pizzerii. Po obiedzie koniecznie trzeba spróbować włoskich gelato – najlepsze lody serwują w Fatamorganie przy via Roma Libera. Dla Włochów najważniejszym posiłkiem jest kolacja, dlatego warto zajrzeć do zatłoczonej restauracji również wieczorem i zamówić saltimbocca alla romana – cielęcinę z szynką parmeńską i szałwią smażoną na maśle. Do tego tiramisu i włoskie limoncello – digestif na dobre trawienie.

DAY 2 IN AN ITALIAN KITCHEN

It is worth devoting one day to discovering Roman flavours, especially since Trastevere is a region rich in family trattorias that smell of delicious, fresh food. You can start the day with a traditional Italian breakfast, i.e. espresso or macchiato (with milk), and a cornetto croissant. You can get good coffee in every bar. To survive until dinner, you can go to the fruit and vegetable market in San Cosimato Square and/or Antica Caciara store, which offers delicious Italian cheeses and cold meat. Via della Lungaretta is known as the street of a thousand restaurants, and it is here that you can find the greatest number of trattorias and pizzerias. After lunch, you must try Italian gelato - the best ice cream is served at Fatamorgana at via Roma Libera. For Italians, the most important meal is dinner, which is why it is also worth visiting the crowded restaurant in the evening and ordering saltimbocca alla romana - veal with Parma ham and sage fried in butter. Follow it up with tiramisu and Italian limoncello - digestif for good digestion.

GDZIE SPAĆ WHERE TO SLEEP

Noclegi w dzielnicy Trastevere są znacznie tańsze niż w centrum miasta. Jest tu wiele przytulnych pensjonatów czy hoteli typu B&B. Warto sprawdzić **Hotel Horti 14 Borgo, TrastEver Holiday B&B, B&B Arco Del Lauro**

Accommodation in the Trastevere district is much cheaper than in the city center. There are many cosy guesthouses and B&Bs here. It is worth checking out **Horti 14 Borgo Hotel, TrastEver Holiday B&B, B&B Arco Del Lauro**

JANIKULUM

Na koniec dnia warto odwiedzić wzgórze Janikulum, które zamyka Zatybrze od zachodu. Nazwa wzgórza wywodzi się od mitologicznego bóstwa Janusa, który kiedyś miał tu podobno swoją świątynię. Jest ono jednym z najwyższych w Rzymie, choć nie zalicza się do legendarnych siedmiu wzgórz, na których wzniesiono miasto. Archeolodzy znaleźli tu ślady etruskiej obronnej osady, a także kapliczkę Fonsa, boga źródeł. Później Rzymianie wzniesli tu fort na potrzeby walk z plemionami etruskimi. Z czasem wzgórze włączono w obręb miasta. Do XVIII stulecia stały tu otoczone ogrodami wille i zabudowania zakonne. W 1849 roku na wzgórzu toczono walki z wojskami Napoleona III. Postawiono tu wiele posągów i popiersi upamiętniających obrońców miasta. Codziennie ze szczytu rozlega się armatni wystrzał oznaczający wybitcie południa. Z tarasów widokowych rozciąga się widok na Stare Miasto, Watykan oraz ogrody Villa Abamelek. To doskonałe miejsce, żeby nacieszyć się panoramą Rzymu i zaplanować kolejne wycieczki. ✈

THE JANICULUM

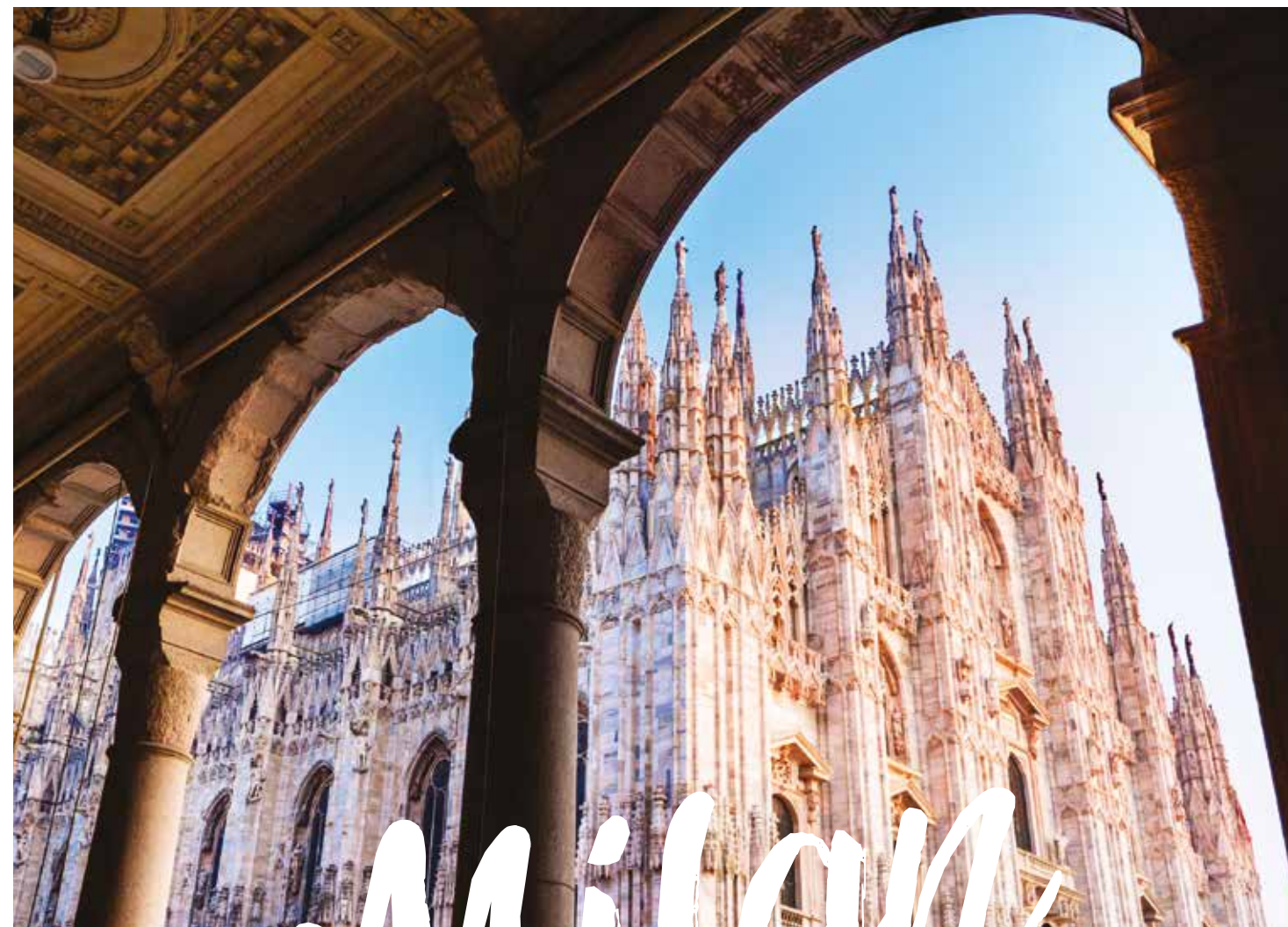
At the end of the day, it is worth visiting the Janiculum Hill, located in western Trastevere. The name of the hill comes from the mythological deity Janus, who supposedly once had his temple here. It is one of the tallest in Rome, although it does not belong to the legendary seven hills on which the city was built. Archaeologists have found traces of an Etruscan defensive settlement, as well as a shrine of Fontus, the god of springs. Then, the Romans built a fort here to fight the Etruscan tribes. With time, the hill was incorporated into the town. Until the 18th century, villas and monastic buildings surrounded by gardens stood here. In 1849, the hill witnessed the battles with the army of Napoleon III. There are many statues and busts commemorating the city's defenders. Every day, from the top of the hill, a cannon is heard, signifying the break of noon. From the observation decks, you can enjoy a view of the Old Town, the Vatican and the gardens of Villa Abamelek. It is a great place to enjoy the panorama of Rome and plan your next trips. ✈

KRAKÓW
AIRPORT
im. Jana Pawła II

Say YES to flying

KIERUNEK DIRECTION

LONDYN

LONDON

WYZWANIE

Obejrzyj Londyn z góry. Z kultowego London Eye. Koło obserwacyjne ma 135 metrów wysokości, a jego pełny obrót trwa ok. 30 minut. Ten słynny diabelski młyn znajduje się w dzielnicy Lambeth, na południowym brzegu Tamizy.

CHALLENGE

See London from above. From the iconic London Eye. The observation wheel is 135 meters high, and it takes about 30 minutes for it to make one full revolution. This famous Ferris wheel is located in the Lambeth district on the south bank of the River Thames.

KIERUNKI REGULARNE REGULAR DESTINATIONS

KRAKÓW ► LONDON (LGW/LHR/LTN/STN)

BRITISH AIRWAYS easyJet RYANAIR Wizz

TEXT

KATARZYNA
CHROMIŃSKA

NAJINTELIGENTNIEJSZY

W 2019 roku Londyn zajął 1. miejsce w rankingu na najinteligentniejsze miasto na świecie. W raporcie przeprowadzonym przez IESE Business School uwzględniono m.in. transport i mobilność, plany urbanizacji, technologię czy liczbę i jakość szkół wyższych.

THE SMARTEST

In 2019, London took the 1st place in the ranking of the smartest city in the world. The report carried out by IESE Business School included, among others, transport and mobility, urbanization plans, technology and the number and quality of universities.

Z dachu hali O2 Arena, będącej jednym z symboli Londynu, rozciąga się widok między innymi na most Tower Bridge, Big Bena czy dzielnicę Greenwich.

From the roof of the O2 Arena, which is one of the symbols of London, you can see, among others, Tower Bridge, Big Ben and the Greenwich district.

Londyn możemy też zwiedzać zza szyb charakterystycznego czerwonego dwupiętrowego autobusu. Trasa 9 jest jedną z najstarszych tras autobusowych w mieście. Przebiega przez zamożne dzielnice, a zobaczymy na niej m.in. luksusowy dom towarowy Harrods, czterogwiazdkowy Hotel Ritz oraz królewskie ogrody Kensington. Wspaniałą architekturę możemy też podziwiać na trasie 24 i 11.

You can also visit London through the windows of a characteristic red double-decker bus. Route 9 is one of the oldest bus routes in the city. It runs through wealthy districts where you can see, among others, the luxurious Harrods department store, the 4-star Hotel Ritz and the Royal Kensington Gardens. You can also admire the wonderful architecture on the route 24 and 11.

SPRÓBUJ SMAKÓW LONDYNU...

W stolicy Wielkiej Brytanii poznamy też kuchnię z całego świata. Na kulinarną wyprawę udajmy się do Borough Market, niezwykle popularnego i najstarszego targu w Londynie. Różnorodne smaki odkryjemy też na Camden Lock Market, Brixton Village i Market Row.

TRY THE FLAVOURS OF LONDON... In the capital of the United Kingdom, you will also get to know cuisine from around the world. If you want to set off on a culinary journey, visit Borough Market, the extremely popular and oldest market in London. You will also discover a variety of flavours at Camden Lock Market, Brixton Village and Market Row.

WYZWANIE

Pomiędzy wieżami Tower Bridge znajduje się przeszklona podłoga, na którą można wejść. To wspaniała okazja do zobaczenia tętniącej życiem metropolii z zupełnie innej perspektywy.

CHALLENGE

Between the Tower Bridge towers there is a glass walkway that you can walk on. This is a great opportunity to see the bustling metropolis from a completely different perspective.

THE TUBE

Londyńskie metro jest najstarszą podziemną koleją na świecie. Działa od 10 stycznia 1863 roku, liczy 11 linii, 270 stacji oraz ponad 400 kilometrów tras. Z kolei na pokładzie wycofanego z eksploatacji wagonu metra z lat 60. możemy zjeść kolację. Restauracja supperclub.tube działa od 2018 roku i uchodzi za jedną z oryginalniejszych w Londynie.

THE TUBE

The London Underground is the oldest underground railroad in the world. It operates from January 10, 1863, has 11 lines, 270 stations and over 400 kilometres of routes. In turn, you can have dinner on board of a decommissioned metro car from the 1960s. The supperclub.tube restaurant has been operating since 2018 and is considered one of the most original in London.

TEXT

ARKADIUSZ
TYRAŁA

KRAKÓW

KOŚCIOŁÓW

KRAKÓW OF CHURCHES

Kraków kościołami stoi, o czym przekonać się można każdego roku podczas Cracovia Sacra, czyli krakowskiej edycji Nocy Kościołów, kiedy to swoje podwoje otwierają na co dzień niedostępne siedziby zakonników, a krakowianie i turyści mają możliwość podążania szlakami kilkudziesięciu zabytkowych budowli.

Churches are the cornerstone of Kraków, as you can see every year during Cracovia Sacra, the Kraków edition of the Night of Churches, when monks' residences, inaccessible on a daily basis, open to residents of Kraków and tourists, who now have the opportunity to follow the routes of several dozen historic buildings.

W mieście zlokalizowanych jest ponad 140 kościołów, w większości katolickich, do tego 50 kaplic, z których niejedna wolnostojąca rozmiarami przewyższa mały kościół. Spacerując jedynie po Starym Mieście, na obiekt sakralny natkniemy się co 200-300 metrów.

SKĄD TE WYNIKI?

Ponad połowa krakowskich kościołów stanęła w granicach miasta w XX i XXI wieku – w okresie, kiedy miasto znacznie poszerzyło swoje granice administracyjne, wchłaniając dawne obszary podmiejskie wraz z przynależącymi do nich świątyniami. Tak było np. z leżącym przy placu Matejki kościołem św. Floriana (od którego nazwę wzięła Brama Floriańska, jak i ulica o tej samej nazwie), który wraz z Kleparzem, na terenie którego stoi, został przyłączony do Krakowa dopiero w 1792 r. – co może dziwić, gdyż od jego progów do płyty Rynku Głównego dzieli nas zaledwie 800 metrów.

Rozrastając się, Kraków wchłonął nie tylko młode parafialne świątynie, ale i np. leżące w Nowej Hucie opactwo Cystersów w Mogile z XIII wieku. To założenie klasztorne wraz z kościołem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Wacława oraz malowniczym, drewnianym (wykonanym z modrzewia) kościołem świętego Bartłomieja z XIV wieku dzieli od centrum miasta już blisko 10 km.

There are over 140 churches in the city, most of them Catholic, with 50 chapels – many of them free-standing and larger than a small church. When walking only around the Old Town, you will come across a sacred building every 200-300 meters.

WHERE DO ALL THESE NUMBERS COME FROM?

More than half of Krakow's churches were located within the city's borders in the 20th and 21st century - at a time when it significantly expanded its administrative boundaries, absorbing former suburban areas with their churches. This was the case, for example, with the St. Florian's Church, located at Matejko Square (from which the Florian Gate and the street took its name), and which, together with Kleparz, where it stands, was incorporated into Kraków in 1792 – this may come as a surprise, as it is only 800 meters away from the main square.

As Kraków grew, it absorbed not only young, parish churches, but also, for example, the Cistercian Monastery located in Nowa Huta, which was a village called Mogiła in the 13th century. This monastic complex monastic together with the Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary and St. Wenceslaus as well as the picturesque wooden (made of larch) church of St. Bartholomew from the 14th century, is located almost 10 km from the city centre.

KOŚCIOŁY XXI WIEKU CHURCHES OF THE 21ST CENTURY

Najbardziej charakterystyczną budowlą wśród nowych świątyń jest **sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach** (zbudowane według projektu Witolda Cęckiewicza, które w 2002 roku osobiście poświęcił Jan Paweł II), a także leżące nieopodal **sanktuarium św. Jana Pawła II**, wg projektu Andrzeja Mikulskiego, poświęcone w 2016.

The most characteristic building among the new churches is **the Shrine of The Divine Mercy in Łagiewniki** (built according to the design of Witold Cęckiewicz, which was personally consecrated by John Paul II in 2002) and the nearby **Sanctuary of St. John Paul II**, designed by Andrzej Mikulski, consecrated in 2016.

W SERCU KRAKOWA

Prawdziwym zagłębieniem najstarszych i najpiękniejszych kościołów jest ściśle centrum, czyli Stare Miasto z przyległą okolicą. Tylko idąc niedługim odcinkiem ulicy Grodzkiej, prowadzącej z Rynku na Wawel, dostrzeżemy 10 takich obiektów. Najpierw po dwóch stronach ulicy spore gotyckie kompleksy kościelno-klasztorne: franciszkanów (z bazyliką św. Franciszka z Asyżu) i dominikanów (z kościołem św. Trójcy). W bocznej ulicy Poselskiej dostrzeżemy klasztor Sióstr Bernardynek z barokowym kościołem św. Józefa. Następnie stojące niemal obok siebie: majestatyczny i pierwszy w Krakowie wybudowany w stylu baroku

IN THE HEART OF KRAKÓW

The real conglomeration of the oldest and most beautiful churches is the very city centre, i.e. the Old Town with the adjacent surroundings. Only a short walk down a section of Grodzka Street, which leads from the Market Square to the Wawel Royal Castle, will allow you to see 10 such buildings. Firstly, on both sides of the street, there are large Gothic church and monastery complexes: the Franciscans (with the Basilica of St. Francis of Assisi) and the Dominicans (with the Church of the Holy Trinity). In the side street Poselska, you can see the Monastery of the Bernardine Sisters with the baroque church of St. Joseph.

1. Kościół św. Piotra i Pawła / Church of St. Peter and Paul
2. Sklepienie w kościele Mariackim / Vault in Saint Mary's Basilica

kościół św. Piotra i Pawła, obok jedyny, który zachował pierwotną bryłę romańską kościoła św. Andrzeja i tuż przy nim również barokowy kościół św. Marcina.

NIEDOSTĘPNE ENKLAWY ZIELENI

Na końcu ulicy Grodzkiej, pod gotyckim kościołem św. Idziego, będącym jedną z pierwszych budowli ceglanych w Krakowie, rozpościera się urzekający widok: po prawej Wawel z bazyliką archikatedralną św. Stanisława i św. Wacława, będącą miejscem koronacji królów Polski i ich pochówku, na wprost wczesnobarokowy kościół św. Bernardyna i po lewej późnobarokowy kościół Nawrócenia św. Pawła potocznie nazywany Stradomskim. Ten ostatni skrywa przed oczami przechodnia jedną ze swych największych atrakcji. Na tyłach kościoła, w szczelnie zamkniętym fasadami kamienic kwartale między ulicami Stradomska, św. Gertrudy, św. Sebastiana i J. Dietla, znajduje się bowiem ponad 3-hektarowy ogród Księży Misjonarzy, który podziwiać można tylko z lotu ptaka lub od wewnątrz. Powstał on w XVII wieku tuż przy dawnym

Then, standing almost side-by-side: the majestic church of St. Peter and Paul, which was the first church in Kraków built in the Baroque style, the Church of St. Andrew, the only one that has retained the original Romanesque body, and right next to it, the baroque church of St. Martin.

INACCESSIBLE GREEN ENCLAVES

If you reach the end of Grodzka Street, and stand in front of the Gothic Church of St. Giles, which is one of the first brick buildings in Kraków, you will enjoy a captivating view: on the right the Wawel Royal Castle with the Cathedral Basilica of St. Stanislaus and St. Wenceslas, which is the place of coronation and burial of the kings of Poland; opposite, you will see the early Baroque church of St. Bernardine, and on the left, the late baroque church of the Conversion of St. Paul, colloquially known as Stradomski. The latter hides one of its greatest attractions from the eyes of passers-by. The back of the church, in the quarter between Stradomska, św. Gertrudy, św. Sebastiana and J. Dietla streets, tightly surrounded by facades of tenement

korycie Starej Wisły (którą obecnie idzie ulica Dietla) i dzieli się na część parkową oraz sad, w którym rośnie około 500 drzew owocowych, a wszystko to niemal u podnóża Wawelu. Ogród można zwiedzać tylko raz w roku, podczas wspomnianej Nocy Cracovia Sacra, lub w przypadku zaproszenia przez prowadzących go zakonników.

KLUCZ DO ZWIEDZANIA

Chcący poznać i podziwiać krakowskie kościoły mogą wybierać spośród różnych gotowych tras i szlaków, tych typowych, prowadzących śladami najstarszych czy najwyższych kościołów, tras prowadzących po obiektach dobranych wg stylu architektonicznego (np. kościoły renesansowe i barokowe) czy ich usytuowania (wg kwartałów lub dzielnic), mogą też skorzystać z bardziej wyrafinowanych i nieskupiających się tylko na architekturze, np. z trasy prowadzącej śladami muzyki religijnej, gdyż Kraków stanowi prawdziwy skarbiec zabytków muzycznych. To tu przechowuje się najstarszy rękopis „Bogurodzicy”, tu wykonano jedną z pierwszych pieśni o charakterze hymnu w dziejach Polski, czyli „Gaude Mater Polonia”, wreszcie tu do dziś wydaje się najstarszy i najpopularniejszy śpiewnik kościelny ks. Jana Siedleckiego, którego pierwszy druk miał miejsce w 1878 roku i który od tego czasu doczekał się ponad 40 wydań. Wiele propozycji spacerów szlakami kościołów można znaleźć na portalu www.krakow.travel.

houses, hides an over 3-hectare Garden of Missionaries, which can be admired only from above or inside. It was built in the 17th century right next to the old riverbed of the Old Vistula (which now is Dietla Street), and is divided into a park and an orchard with about 500 fruit trees – all of this almost at the foot of the Wawel Royal Castle. The garden can be visited only once a year, during the mentioned Cracovia Sacra Night, or if invited by the monks who take care of it.

THE KEY TO EXPLORING

Those who want to get to know and admire Krakow's churches can choose from various ready-made trails and routes: the typical ones that follow the footsteps of the oldest or highest churches or routes that lead through objects selected by the architectural style (e.g. Renaissance and Baroque churches) or their location (by quarters or districts). Moreover, they can take advantage of more sophisticated routes that do not focus only on architecture, e.g. a route leading in the footsteps of religious music, as Kraków is a real treasury of musical monuments. It is here that the oldest manuscript of Bogurodzica (the Mother of God) is kept, it is here that one of the first anthem-like songs in the history of Poland, i.e. "Gaude Mater Polonia", was performed, and finally, it is here that the oldest and most popular church songbook by Fr. Jan Siedlecki was printed in 1878, and since then has been published over 40 times. Many proposals for walks along the routes of churches can be found at www.krakow.travel.

WARSZAWA

MIASTO ŚWIATEŁ I CIENI

WARSAW. THE CITY OF LIGHTS AND SHADOWS

Warszawa potrafi urzec o każdej porze dnia. Gdy gaśnie słońce, uwodzi migotliwymi światłami budynków, ulicznych lamp, pędzących w mroku tramwajów. Zachęca do wędrówki wśród drapaczy chmur.

Warsaw can captivate you at any time of the day. When the sun goes down, the city seduces you with the flickering lights of buildings, street lamps, and trams rushing in the darkness. It encourages a walk among skyscrapers.

KIERUNKI REGULARNE
REGULAR DESTINATIONS

KRAKÓW ► WARSAW (WAW)

LOT

PHOTO

DANIEL REMIAN

Artysta fotograf, mieszkający w Warszawie. Pochodzi z mniejszego miasta – Tarnowa, co sprawia, że codzienne wędrowki po największym mieście w Polsce nie przestają robić na nim wrażenia. Fascynuje go architektura, motoryzacja, muzyka filmowa i szeroko pojęty design. W swoich pracach stara się przekazać istotne znaczenie kolorów i gry światłem, które odpowiednio dobrane potrafią zmienić postrzeganie otaczającej nas architektury i przestrzeni miejskich. W nocy uwielbia obserwować budynki, które budząc się do życia, ukazują swoje drugie, rozświetlone oblicze. Znajduje inspiracje w futuryzmie, wielkich metropoliach, filmach sci-fi i nowoczesnych technologiach.

Artist photographer, living in Warsaw. He comes from a smaller city – Tarnów, which means that everyday trips around the largest city in Poland still impress him. He is fascinated by architecture, motorization, cinematic music and broadly understood design. In his works, he tries to convey the essential meaning of colours and the play with light, which, when properly selected, can change the perception of the surrounding architecture and urban spaces. At night, he loves to observe buildings that awaken to life and show their second, illuminated face. He finds inspiration in futurism, big metropolises, sci-fi movies and modern technologies.

1. Wieżowiec przy Rondzie ONZ / UN roundabout skyscraper
2. Panorama Warszawy widziana z Błękitnego Wieżowca / Panorama of Warsaw seen from the Blue Skyscraper
3. Wieżowiec przy Rondzie ONZ / UN roundabout skyscraper

Imponujące warszawskie wieżowce już na chwilę obecną tworzą niezwykłą panoramę. Miasto nieustannie rozbudowuje się wciąż zmieniając swoje oblicze.

Impressive Warsaw skyscrapers already create an extraordinary panorama. The city is still expanding, constantly changing its face.

TEXT

EWA LIKA

Idylliczne i sielankowe lub szlachetne i budzące podziw. Niewątpliwie także – piękne i świadczące o bogatej historii Polski. Będąc w Małopolsce, warto zwiedzić tutejsze dwory, pałace i zamki. To doskonała okazja, by zachwycić się ich architekturą, a jednocześnie spojrzeć w przeszłość naszego kraju.

Idyllic, charming, noble and awe-inspiring. Undoubtedly beautiful and depicting the rich history of Poland. When in Małopolska, it is worth visiting the local manors, palaces and castles. It is a great opportunity to admire their architecture and at the same time peer into the past of our country.

TAM, GDZIE CZAS SIĘ

ZATRZYMAŁ

WHERE TIME HAS STOOD STILL

„Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany / Świeciły się z daleka pobielane ściany / Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni / Topoli, co go bronią od wiatrów jesieni”. Ten fragment opisu Soplicowa, wryty w sercach wielu Polaków, doskonale opisuje typowy polski dwór, czyli dom mieszkalny szlachty. Umiejscowione na terenie Rzeczypospolitej Obojga Narodów najstarsze zabytki tego typu pochodzą z czasów epoki renesansu, niektóre też mają bogatą formę pałacową. Wiele z nich znajduje się w Małopolsce. Na dworach i pałacach nie kończy się lista imponujących zabytkowych budowli – zwiedzający, którzy chcieliby podziwiać zamki, mają do wyboru o wiele więcej obiektów niż tylko Wawel.

DWÓR LASKOWA. WSPOMNIENIE SOPLICOWA

Echa opisu polskiego dworku z „Pana Tadeusza” odnajdziemy we wsi Laskowa znajdującej się na Szlaku Architektury Drewnianej. Tutejszy dwór z 1677 roku – z pobielonymi ścianami i charakterystycznym, uskokowym dachem – z zewnątrz wygląda idyllicznie i spokojnie, ale w środku skrywa prawdziwe arcydzieła. Niegdyś obiekt ten znajdował się w rękach Zgromadzenia Księży Misjonarzy, po których do dziś zachowały się późnobarokowe polichromie. Malowidła pokrywające sufit pomieszczenia pełniącego wówczas funkcję kaplicy przedstawiają Chrystusa Błogosławiającego i pochodzą z 2. poł. XVII wieku. Pasjonująco opowiada o nich – oraz o dziejach małopolskich rodów szlacheckich – obecny właściciel dworku z rodziny Michałowskich herbu Jasińczyk, której staraniem budynek wraca do dawnej świetności.

DWÓR FEILLÓW W ZRĘCZYCACH – ŻYWE MUZEUM

Podobną atmosferę rodzinnego dworku poczuć można również w Zręczycach (ok. 30 km od Krakowa). Tu także znajdziemy obiekt drewniany, lecz pozbawiony otynkowania, a co za tym idzie – dumnie prezentujący oryginalne ciemne ściany z odcinającymi się na ich tle białymi okiennicami. Ganek, przez który prowadzi wejście do budynku, podtrzymywany jest przez piaskowcowe kolumny w stylu doryckim (ciekawostką jest, że były tak ciężkie, iż podczas budowy do dworu ciągnięto je wołami). Obecnie budynek znajduje się w rękach potomków dawnych właścicieli, a dzięki ich staraniom we wnętrzu można podziwiać prywatne muzeum, w którym eksponowane są m.in. pamiątki z życia Stefanii Feill, małopolskiej artystki malarki. Aby lepiej poczuć atmosferę ziemiańskiego dworku, można w Zręczycach zatrzymać się na nocleg ze śniadaniem. Do wyboru pokoje w klasycznym wiejskim stylu lub w klimacie retro.

DWÓR SIERAKÓW W STYLU SLOW LIFE

Klimat polskiej ziemiańskiej rezydencji można poczuć w Dworze Sieraków. Położony ok. 25 km od Krakowa,

"Stood a gentleman's mansion, of wood, but with a stone foundation/ the white walls shone from afar/ the whiter since they were relieved against the dark green / of the poplars that sheltered it against the winds of autumn." This fragment of Soplicowo's description, engraved in the hearts of many Poles, perfectly describes a typical Polish manor house, i.e. a dwelling house of the nobility. Located in the Polish-Lithuanian Commonwealth, the oldest monuments of this type come from the Renaissance period, with some of them also having a rich palace form. Many of them are located in Małopolska. The list of impressive historic buildings does not end with mansions and palaces - visitors who would like to admire castles have a lot more to choose from than just Wawel.

MANOR HOUSE IN LASKOWA. MEMORY OF SOPLICOWO

Echoes of the Polish manor house from "Pan Tadeusz" can be found in the village of Laskowa, located on the Wooden Architecture Trail. Although the local manor house from 1677, with whitewashed walls and a characteristic, pitched roof, looks idyllic and peaceful from the outside, inside it hides real masterpieces. In the past, this building was in the hands of the Congregation of Mission, whose late Baroque polychromes have survived to this day. The paintings on the ceiling of the room that served as a chapel at that time depict Christ Blessing and come from the second half of the 17th century. The current owner of the manor house from the Michałowski family, Jasińczyk coat of arms, who tries to restore the building to its former glory, passionately speaks about them and the history of Małopolska's noble families.

THE FEILLÓWS' MANOR HOUSE IN ZRĘCZYCE – A LIVING MUSEUM

You can experience a similar atmosphere of a family manor in Zręczyce (approx. 30 km from Kraków). It is a wooden house without plaster, which proudly presents its original white shutters that stand out against dark walls. The porch, which leads to the entrance, is supported by sandstone columns in the Doric order (interestingly, they were so heavy that during construction they had to be dragged to the manor by oxen). Today, the building is in the hands of the descendants of its former owners. Thanks to their efforts, it is possible to admire a private museum where, among others, memorabilia of Stefania Feill, a painter from Małopolska, are exhibited. In order to engulf yourself in the atmosphere of a manor house better, you can stay in Zręczyce overnight with breakfast. You can choose rooms in the classic country or retro style.

SIERAKÓW MANOR HOUSE IN THE SLOW LIFE STYLE

You can feel the atmosphere of the Polish gentry residence at Sieraków Manor. Located about 25 km from

1

1. Dwór Feillów w Zaręczycach / The Feillóws' Manor House in Zaręczyce (foto: Joanna Kurczewska)
2. Zamek w Pieskowej Skale / Castle in Pieskowa Skala
3. Dwór Sieraków / Sieraków Manor House (foto: archiwum Dworu Sieraków)

2

na jednym z łagodnie zarysowanych grzbietów Pogórza Wielickiego, jest otoczony bukowym parkiem. Obiekt wybudowano w XVII wieku, pierwotnie jako jednopiętrowy, z dwukondygnacyjnym ryzalitem z frontowym gankiem. Podobnie jak inne budowle tego typu ten także – wraz ze wzrostem zamożności swych właścicieli – obrastał w kolejne budynki i piętra, aż w końcu osiągnął dzisiejszą formę okazałego zespołu dworsko-parkowego. Współcześnie Dwór Sieraków to świetnie zachowany zabytek, w którym można wypocząć, korzystając m.in. z oferty restauracji (posiada rekomendację Slow Food Polska oraz wyróżnienie w przewodniku kulinarnym Gault&Millau). To też świetne miejsce dla miłośników wina – w dworskiej piwnicy znaleźć można jedną z największych w Małopolsce kolekcji tych trunków (ponad 404 rodzajów!).

Kraków on one of the gently rolling hills of Pogórze Wielickie, it is surrounded by a beech park. It was built in the 17th century, originally as a one-story building with a two-story break and a front porch. Like other constructions of this type, it grew, along with the increasing wealth of its owners, and was enriched with successive buildings and floors, until it finally reached the present form of an impressive manor and park complex. Nowadays, Sieraków Manor is a well-preserved monument where you can relax by visiting e.g. the restaurant (it is recommended by Slow Food Polska and was mentioned in the Gault&Millau culinary guide). It is also a great place for wine lovers - in the manor's cellar you can find one of the largest collections of these wines in Małopolska (over 404 types!).

ZAMEK W PIESKOWEJ SKALE. GDZIE NATURA KOEGZYSTUJE Z KULTURĄ

Jednym z najpiękniejszych obiektów zamkowych Małopolski jest Zamek w Pieskowej Skale umiejscowiony na Szlaku Orlich Gniazd. Tak o Zamku opowiada Ewa Mikołajska, kierownik Oddziału Zamek Pieskowa Skala: „O niezwykłości historii Pieskowej Skala świadczy już sam ten fakt, że przetrwała nie jako malownicza ruina, ale niemal kompletna budowla. Kolejne wieki istnienia Pieskowa

Zeskanuj kod QR i wybierz się na wycieczkę po Zamku w Pieskowej Skale. / Scan the QR code and go on a tour around the Castle in Pieskowa Skala.

CASTLE IN PIESKOWA SKAŁA. WHERE NATURE COEXISTS WITH CULTURE

One of the most beautiful castle buildings in Małopolska is the Pieskowa Skala Castle, located on the Trail of the Eagle's Nests. This is what Ewa Mikołajska, head of the Pieskowa Skala Castle Department, says about the Castle - "The extraordinary history of Pieskowa Skala is evidenced by the very fact that it has survived not as a picturesque ruin, but as an almost complete building. Pieskowa Skala owes the following centuries of its existence to

several families from Małopolska, who owned it, treated as a head office, or simply home. The castle represented the times, financial condition and ambitions of its owners." Hence, the various functions that the facility served - first as a stronghold and residence, then an orphanage, and even a storehouse for crops. Today, the castle also serves as a museum. When enjoying the main exhibition, visitors can set off on a "journey through the different architecture styles of the castle changing over the centuries," – adds Ewa, while admiring the works of Polish and European masters (Eugène Delacroix, Tiepolo, Jacek Malczewski, Piotr Michałowski), presented in the surroundings of high-class furniture (a baroque, Elbląg-style wardrobe decorated with green-dyed bone) and fabrics (e.g. tapestries with the history of Alexander III of Macedon from the Potocki Palace in Krystynopol).

"Our castle is a building harmoniously integrated over the centuries into the extraordinary landscape of the Prądnik Valley with the famous Hercules' Club" - continues Ewa Mikołajska. "It is a place where nature and culture coexist, creating a one-of-a-kind attraction." You can also visit the castle virtually and although this way will not fully reflect its atmosphere, it can be a perfect complement to an already made trip or an incentive to visit Pieskowa Skala.

3

Choć w Zamku w Pieskowej Skale nie zachowały się oryginalne historyczne wnętrza, obiekt oferuje zwiedzającym wyjątkowe spotkanie ze sztuką. W tutejszym muzeum, które jest oddziałem Zamku Królewskiego na Wawelu, dostępna jest m.in. ekspozycja przemian stylowych w dziejach sztuki europejskiej od średniowiecza po dwudziestolecie międzywojenne.

Although the original historical interiors have not been preserved in the Pieskowa Skala Castle, the building offers visitors a unique encounter with art. The Pieskowa Skala museum, which is a branch of the Wawel Royal Castle, presents, among others, an exhibition of the changing styles in the history of European art from the Middle Ages to the interwar period.

TEXT

EWA
GUZEK

WIEŻA

JAKICH MAŁO!

A TOWER LIKE NO OTHER!

W górach jedni kochają kontakt z naturą, inni pokonywanie własnych słabości, a jeszcze inni piękne widoki. Wiele szlaków wciąż jednak pozostaje niedostępnych dla osób o ograniczonej sprawności lub z małymi dziećmi. Na szczęście powstają takie miejsca, jak wieża widokowa w Krynicy-Zdroju, dzięki którym każdy może podziwiać zapierającą dech w piersiach panoramę, jednocześnie odbywając relaksujący spacer wśród drzew.

When it comes to mountains, some people love contact with nature, others overcoming their own weaknesses, and yet another group enjoys beautiful views. However, many trails are still inaccessible to people with disabilities or young children. Fortunately, there are places such as the observation tower in Krynica-Zdrój, thanks to which everyone can admire the breathtaking panorama, while taking a relaxing walk among the trees.

Krynica-Zdrój jest znana przede wszystkim ze źródeł leczniczych. Co roku przyjeżdża tu coraz więcej osób – nie tylko kuracjuszy, lecz także turystów, w tym gości z zagranicy. Sama miejscowość przez lata zmieniła się i wyiękniła dzięki środkom unijnym (podobnie jak inne małopolskie uzdrowiska). Odnowiono zabytkowe budynki, otaczając je infrastrukturą, a także zadbano o powstanie nowych atrakcji. W sierpniu 2019 roku otwarto pierwszą w Polsce wieżę widokową i ścieżkę w koronach drzew. Wybudowano ją przy ośrodku Slotwiny Arena znajdującym się przy ul. Słotwińskiej, kilkaset metrów od głównej drogi. Już od roku nowa atrakcja cieszy się niesłabnącą popularnością. Nie ma się czemu dziwić. To ciekawe miejsce dla każdego – bez względu na wiek i kondycję. Skorzystają z niej zarówno rodziny z małymi dziećmi, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, jak i wytrawni piechurzy chcący spojrzeć na otaczające szczyty z nowej perspektywy. My wybraliśmy się tam z dwójką małych dzieci w pewien lipcowy, lekko pochmurny dzień.

DROGA NA SZCZYT

Początek trasy znajduje się na wysokości 896 m n.p.m. Można ją osiągnąć na dwa sposoby. Pierwszym jest około 40-minutowy spacer pod górę. Przejście nie jest wymagające i można je pokonać nawet z dziecięcym wózkiem, ponieważ droga jest utwardzona. Drugi wariant to wjazd sześciuosobową kolejką krzeselkową, która w razie niepogody ma specjalne przesłony chroniące od wiatru i deszczu. Sam przejazd trwa mniej więcej 8 minut. Dobra rada – jeśli planujecie piesze pokonanie odcinka, nie musicie kupować biletu w dolnej stacji – tu kolejki są większe. Tuż przed wejściem na samą ścieżkę w koronach drzew

Krynica-Zdrój is known primarily for its healing springs. Every year, it is visited by an increasing number of not only patients, but also tourists, including guests from abroad. The town itself has changed over the years and has become more beautiful thanks to EU funds (similarly to other health resorts in Małopolska). Historic buildings and the surrounding infrastructure were renovated, and new attractions were created. In August 2019, the first observation tower in Poland and a path in the treetops were opened. It was built at the Slotwiny Arena centre located at Słotwińska Street, a few hundred meters from the main road. The new attraction has been enjoying unflagging popularity for a year now. No wonder, as it is an interesting place for everyone regardless of age and constitution. It can be visited by families with small children, senior citizens, people with disabilities, as well as experienced hikers who want to look at the surrounding peaks from a new perspective. We went there with two young children on a slightly cloudy day in July.

WAY TO THE TOP

The route begins at 896 meters above sea level, and can be reached in two ways. The first is about a 40-minute uphill walk. The path is not demanding and can be overcome even with a pram as the road is paved. The second option is a six-person chairlift, which in case of bad weather has special screens to protect against wind and rain. The ride itself takes approximately 8 minutes. Good advice - if you plan to cover the distance on foot, you do not have to buy a ticket at the station located at the foothill- the queues there are longer. At the beginning of the path, in the treetops, there is a second ticket office,

foto: Slotwiny Arena

INNE PUNKTY WIDOKOWE W MAŁOPOLSCE
OTHER VIEWPOINTS IN MAŁOPOLSKA

Wieża na szczycie Lubań, 1225 m n.p.m., Gorce / The tower on the top of Lubań Mount, 1225 m above sea level, Gorce

Wieża widokowa na szczycie Gorce, 1228 m n.p.m., Gorce / The tower on the top of Gorce Mountains, 1228 m above sea level, Gorce

Wieża na szczycie Koziań, 943 m n.p.m., Beskid Sądecki / The tower on the top of Koziań Mount, 943 m above sea level, Beskid Sądecki

Wieża na Górze Radziejowej, 1266 m n.p.m., Beskid Sądecki / The tower on the top of Radziejowa Mount, 1266 m above sea level, Beskid Sądecki

Wieża widokowa na górze Szpilówce, 516 m n.p.m., Pogórze Wiśnickie – jest to najwyższa wieża w regionie (30 metrów wysokości), z której widok rozciąga się na cztery strony świata / The observation tower on Szpilówka Mount a, 516 m above sea level, Pogórze Wiśnickie - it is the highest tower in the region (30 meters high), from which the view stretches to all sides of the world.

Ta najwyższa drewniana wieża zaprojektowana i wykonana przez polskich konstruktorów i cieśli została doceniona w konkursie architektonicznym „Budowa Roku” organizowanym przez Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa przy współudziale Ministerstwa Rozwoju oraz Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego.

This tallest wooden tower, designed and made by Polish constructors and carpenters, was appreciated in the architectural competition "Construction of the Year", organized by the Polish Association of Construction Engineers and Technicians with the participation of the Ministry of Development and the General Office of Building Control.

foto: Slotwiny Arena

znajduje się druga kasa, zdecydowanie mniej popularna. Na szczycie na zwiedzających czeka ponadkilometrowa (1030 m) trasa wiodąca przyjemnym, szerokim drewnianym traktem, lekko wznoszącym się ku górze. Kąt nachylenia jest na tyle mały, że pokonując kolejne metry, nie czuje się nachylenia kładki. Dzięki temu można ją bez problemu pokonać z wózkiem dziecięcym. Po drodze widzieliśmy także osobę na wózku inwalidzkim, która również – tak nam się wydawało – spokojnie pokonywała przejazd. Sam spacer jest bardzo przyjemny. Ścieżka wiedzie bowiem wśród starych, wysokich świerków, jodeł i buków. A sam trakt został wybudowany z akacji. Trzeba przyznać, że zarówno konstrukcja, jak i otaczająca ją przyroda robią niesamowite wrażenie bliskości z naturą. Sama konstrukcja jest bardzo solidna – wspiera ją 18 wież i 87 słupów. Jako osoba z lękiem wysokości pierwotnie obawiałam się przejścia – jednak zupełnie niepotrzebnie. Ścieżka jest szeroka a barierki solidne.

Z WIDOKIEM NA EDUKACJĘ

Po drodze projektanci przewidzieli specjalne przystanki edukacyjne. Jest ich piętnaście i mają różną formę – są to gry, zgadywanki, instalacje i tablice interaktywne. Wszystkie mają przybliżyć region, opowiadają o przyrodzie i kulturze Krynicy-Zdrój. Dzieci – choć nie tylko one – dowiedzą się, kto mieszka w tutejszych lasach i na łąkach. Poznają historie o Julkach, lichu i innych postaciach słowiańskiej mitologii. Poznają historię Łemków i „podejrzą” cerkwie znajdujące

which is definitely less popular. At the top, visitors can enjoy an over-kilometre-long (1030 m) route leading along a pleasant, wide wooden trail, rising slightly upwards. The angle is so small that you do not feel inclination when walking on the footbridge. Thanks to this, you can easily walk along it even with a pram. During our walk, we also saw a person in a wheelchair, who, as it seemed, was also traversing the route without any problems. The walk itself is very pleasant. The path leads among old, tall spruce, fir and beech trees, while the road itself was built from acacia. It is worth mentioning that both the structure and the surrounding nature make an amazing impression of being close to nature. The structure itself is very solid - it is supported by 18 towers and 87 poles. As a person with a fear of heights, I was initially afraid of the walk, but unnecessarily. The path is wide and the railings are solid.

WITH A VIEW OF EDUCATION

On the way, the designers set up special educational stops. There are fifteen of them and they come in various forms - games, quizzes, installations and interactive boards. All of them are to introduce the region, tell about the nature and culture of Krynica-Zdrój. Children, and not only them, will get to know the inhabitants of the local forests and meadows. They will hear stories about Julki, Lich and other characters of Slavic mythology, as well as learn about the history of the Lemkos and "peek" into churches located on the local

się na lokalnym Szlaku Architektury Drewnianej. A także wybiorą się w podróż w poszukiwaniu inkluz. Kim on jest? Trzeba przyjechać i się przekonać! Atrakcje są tak pomyślane, że zaciekawiają zarówno dzieci przedszkolne, jak i szkolne... oraz wszystkich młodych duchem.

PANORAMA 360

Ostatni odcinek to już samo wejście na wieżę. Jej wierzchołek znajduje się zdecydowanie powyżej koron drzew, co ma tę zaletę, że przed zwiedzającymi otwiera się w każdą stronę przepiękna, szeroka panorama. Rozpościera się stąd malowniczy widok na Beskid Sądecki i Niski. Jak na dłoni widać też samą Krynica-Zdrój. Podobno przy bezchmurnym niebie można dostrzec Tatry. Ponieważ szczyt wieży jest odsłonięty, często wieje tu wiatr i jest nieco chłodniej niż na dole. Latem daje to przyjemne ochłodzenie, w innych porach roku warto to uwzględnić, kompletując strój na wyprawę. Jeśli ktoś nie ma ochoty schodzić, ma dwa wyjścia: może zostać tu aż do zamknięcia – nie ma bowiem limitów czasowych na przebywanie na ścieżce i na wieży – lub może zjechać specjalną 20-metrową zjeżdżalnią. Wrażenia niezapomniane! Nam wycieczka zajęła niespełna trzy godziny. Szliśmy nieśpiesznie z dwójką maluchów, rozkoszując się otaczającą przyrodą i pięknymi górkami widokami. Zieleń i szum drzew uspokajał a woń drewna oszałamiała. ➤

route of wooden architecture. Furthermore, they will go on a journey in search of the Inkluz. Who is he? You have to come and find out! The attractions are made in such a way as to interest preschool and school children... as well as all young at heart.

360 PANORAMA

The last section is the very entrance to the tower. Its top is located above the treetops, thanks to which a beautiful, wide panorama provides view in every direction. It offers a picturesque view of Beskid Sądecki and Niski. You can also see Krynica-Zdrój itself. Apparently, when the sky is clear, you can see the Tatra Mountains. Since the top of the tower is exposed, the wind often blows there and it is slightly colder than at the foothill. In summer, you can feel a pleasant cool breeze there, while at other times of the year, it is worth considering this fact when completing the outfit for your expedition. If someone does not want to go down they have two options - they can stay here until closing, as there are no time limits for staying on the path and on the tower, or they can slide down a special 20-meter slide. Unforgettable memories guaranteed! The trip took us less than three hours. We walked slowly with two little children, enjoying the surrounding nature and beautiful mountain views. The greenery and the noise of trees were calming down and the smell of wood was stunning. ➤

KULTURA, BIZNES I EDUKACJA

SPOTYKAJĄ SIĘ
W CENTRUM KONGRESOWYM
ICE KRAKÓW I NA PLATFORMIE

PLAY KRAKÓW

PLAYKRAKOW.COM

kbf:
operator ICE Kraków

KRAKÓW
CONGRESS
CENTRE

TEXT

HELENA
SZYMANOWSKA

Ceramika towarzyszy człowiekowi od zarania dziejów. Ta przekazywana z pokolenia na pokolenie technika odradza się dzisiaj w postaci małych pracowni, które chętnie dzielą się swoim doświadczeniem. Warto poznać je bliżej i zobaczyć prawdziwych mistrzów – pasjonatów w działaniu.

Ceramics has accompanied man since the dawn of time. Handed down from generation to generation, this technique is being reborn today in the form of small workshops that are willing to share their experience. It is worth getting to know them better and meeting real masters - enthusiasts in action.

CERAMIKA

Z PASJI DO RZEMIOSŁA

CERAMICS. OUT OF PASSION FOR CRAFTSMANSHIP

Ozdobne talerze, unikatowe kubki czy eleganckie patery – korzystając z nich na co dzień, nie zawsze zdajemy sobie sprawę z tego, ile pracy włożono w ich wykonanie. Tymczasem pierwszy etap ich powstawania rozpoczyna się od znalezienia i wydobycia odpowiedniej gliny. Zanim gotowe naczynie trafi na nasz stół, potrzeba wielu godzin pracy, precyzji i cierpliwości.

ZIELONY AZYL

Pracownia ceramiki artystycznej Projectorium mieści się na ulicy Górników 25, w zabytkowej wieży ciśnieni przy pałacu Jerzmanowskich w Prokocimiu. W te pełne zieleni okolice dotrzemy w niespełna kwadrans tramwajem z centrum Krakowa. Założycielka studia, Kamila Bilik-Majerczak, ukończyła architekturę wnętrz na jednej z krakowskich uczelni. Motywowana chęcią kreatywnego rozwoju przygodę z ceramiką rozpoczęła od udziału w warsztatach. Obecnie chętnie oprowadza gości po swojej pracowni – warto się tam wybrać, by przy filiżance aromatycznej kawy lub herbaty posłuchać o historii powstania interesującego nas produktu. W asortymencie Projectorium znajdziemy zarówno pojedyncze naczynia, jak i całe zestawy. W zachwyt wprawiają szczególnie wykonane z kamionki i szkła misy dekoracyjne. A o tym, jak talerze Projectorium sprawują się w praktyce, możemy przekonać się podczas posiłku w krakowskich restauracjach: Białej Róży i specjalizującej się w kuchni baskijskiej Euskadi.

PAMIĘĆ I TRADYCJA

Ekomuzeum Garncarstwa w Regulicach kulturuje pamięć o zanikających tradycjach garncarstwa, które rozwijało się na tych terenach już od XVI wieku. Podczas wizyty w muzeum przyjrzymy się bliżej stosowanym przez twórców narzędziom, takim jak koło garncarskie, szynce (metalowe blaszki) do wykonywania zdobień czy żarna do mielenia na szklivo. Oprócz stałej wystawy eksponatów Ekomuzeum oferuje także warsztaty z garncarstwa i rzeźby. Wycieczkę w te okolice warto połączyć z przejażdżką drezyną rowerową. Trasa, ze stacją początkową w Regulicach, liczy sześć kilometrów. Atrakcja cieszy się ogromną popularnością – przed przyjazdem na miejsce skorzystajmy koniecznie z rezerwacji online.

WADOWICKIE DZIEDZICTWO

W Wadowicach, na Batorego 6, działa twórczo Joanna Mika-Żarów. Artystka żartuje, że sztukę ma w genach: jej ojciec, Jerzy Mika, to znany wadowicki garncarz, który zakład garncarski przejął po swoim teściu, Janie Chmielu. Początki nie były łatwe. Dawniej wyzwaniem było utrzymywanie odpowiedniej temperatury w opalanym drewnem piecu gliniarskim. Kontrolowanie ognia wymagało stałej i uważnej obecności w warsztacie podczas wypalania gliny. Dzisiaj, gdy stosuje się piece elektryczne z automatyczną regulacją temperatury, prace przebie-

Decorative plates, unique cups or elegant platters - when using them every day, you do not always realize how much work has been done to make them. Meanwhile, the first stage of their production begins with finding and extracting the right clay. Before the dish reaches your table, many hours of work, precision and patience are needed.

GREEN HAVEN

Projectorium artistic ceramics studio is located at Górników 25 Street, in the historic water tower at the Jerzmanowski Palace in Prokocim. You can reach this green area in less than a quarter of an hour by tram from the centre of Kraków. Kamila Bilik-Majerczak, the founder of the studio, graduated in interior design from one of the universities in Kraków. Motivated by the will to develop creatively, her adventure with ceramics began with workshops. Today, she is happy to show guests around her studio - it is worth going there to listen to the history of your favourite product over a cup of coffee or tea. Projectorium's assortment includes both single vessels and complete sets. Decorative bowls made of stoneware and glass are especially amazing. You can see how Projectorium plates are used in practice during a meal in Krakow's restaurants: Biała Róża and Euskadi, the latter of which specializes in Basque cuisine.

MEMORY AND TRADITION

The Pottery Ecomuseum in Regulice cultivates the memory of the disappearing traditions of pottery, which had been developing in these areas since the 16th century. During your visit to the museum, take a closer look at the tools used by the creators, such as a potter's wheel, rib tools (metal plates) used to make decorations, or quern stone for grinding into glass. In addition to the permanent exhibition, the Ecomuseum also offers pottery and sculpture workshops. A visit to this area should be combined with a railway bike trip. The route, with the first station in Regulice, is six kilometres long. The attraction is very popular - make sure to book online before arriving at the place.

WADOWICE HERITAGE

Joanna Mika-Żarów creates her wonderful works in Wadowice, at Batorego 6. The artist jokes that art flows in her blood: her father, Jerzy Mika, is a well-known potter from Wadowice, who took over the pottery workshop from his father-in-law, Jan Chmiel. The beginnings were not easy. In the past, maintaining the right temperature in a wood-fired clay kiln was a challenge. Controlling the fire required constant and careful presence in the workshop while the clay was being kilned. Today, when electric kilns with automatic temperature control are used, work is much faster

1. Talerz / Plate (foto: KoubaCeramics)
2. Proces wypalania ceramiki / Ceramics firing process (foto: KoubaCeramics)

w kolorach ziemi, beżach i szarościach. Proces twórczy wymaga nakładu sił i czasu – rozpoczyna się od zagniecenia i wytoczenia gliny na elektrycznym kole garncarskim. Następnie należy przejść do technik zdobienia, takich jak obrabianie i formowanie stopki. Uformowane naczynie trzeba wysuszyć – glina wypalana jest w temperaturze około 900 stopni Celsjusza. Pierwszy wypał ceramiki to tzw. biskwit. Kolejnym krokiem jest poddanie naczynia szkliwieniu i powtórne wypalanie w wyższej temperaturze, tj. około 1000-1200 stopni Celsjusza.

ŻYĆ I TWORZYĆ BLISKO NATURY

Studio artystyczne Jurka Szczepkowskiego to miejsce niezwykle. Położone w dawnej lemkońskiej wsi Czarne, w Beskidzie Niskim, przyciąga spragnionych kontaktu ze sztuką i przyrodą. Przedmioty formowane są na kole garncarskim, a następnie wypalane w opalonym drewnem piecu. W warsztatach mogą śmiało wziąć udział osoby początkujące. Do wyboru mamy cykl weekendowy, ośmio- i czternastodniowy. Ciekawostką są zajęcia o wywodzącej się z Japonii technice raku, która polega na tym, że przedmioty wypala się na otwartej przestrzeni. Jurek Szczepkowski podkreśla, że Czarne jest praktycznie odcięte od świata – w domu nie ma telewizji, internetu, trudno też o zasięg telefoniczny. Taka ucieczka od codziennego zgiełku i natłoku informacji sprzyja skupieniu, nauce uważności, i wyzwala pokłady kreatywnej energii. 🐦

cess requires effort and time - it begins with kneading the clay and shaping it out on an electric potter's wheel. Then, the time comes for decorating techniques such as processing and forming the annular base. The formed vessel must be dried - the clay is fired at a temperature of about 900 degrees Celsius. The first pottery kilning process is known as bisque. The next step is to glaze the vessel and kiln it again at a higher temperature, i.e. around 1000-1200 degrees Celsius.

LIVE AND CREATE CLOSE TO NATURE

Jurek Szczepkowski's art studio is an extraordinary place. Situated in the former Lemko village of Czarne, in the Low Beskids, it attracts people who are eager to experience art and nature. Items are formed on a potter's wheel and then fired in a wood-fired oven. Beginners can easily take part in the workshop. You can choose from a weekend, eight- and fourteen-day training. Worth trying is the classes on the raku technique originating from Japan, during which objects are burned in an open space. Jurek Szczepkowski emphasizes that Czarne is practically cut off from the rest of the world - there is no television or Internet at home, and it is difficult to get telephone reception. Such an escape from the everyday hustle and bustle of information fosters concentration, learning mindfulness and releases creative energy. 🐦

gają znacznie szybciej, a przy tym mniej wyrobów ulega zniszczeniu. Jerzy Mika sam pozyskuje glinę – czerpie ją prosto z ziemi i dobrze wie, w jakiej okolicy znaleźć najlepszy surowiec. Naczynia wyrabia na kole garncarskim, a gotowe wyroby ozdabia barwionym własnoręcznie szkliwem lub białą gliną.

W pracowni ceraMikowej ojca i córki możemy wziąć udział w indywidualnych warsztatach oraz nabyć wyjątkowe produkty – ciekawostką są ceramiczne filtry do parzenia kawy. Zaopatrzymy się również w gliniane formy do pieczenia, a nadciągającą jesień rozświetlą nam ceramiczne lampiony i gliniane świeczniki. Należy podkreślić, że ta rodzinna pracownia została umieszczona na Szlaku Rzemiosła Małopolski, który prezentuje współczesnych ludowych twórców.

SUROWE PIĘKNO

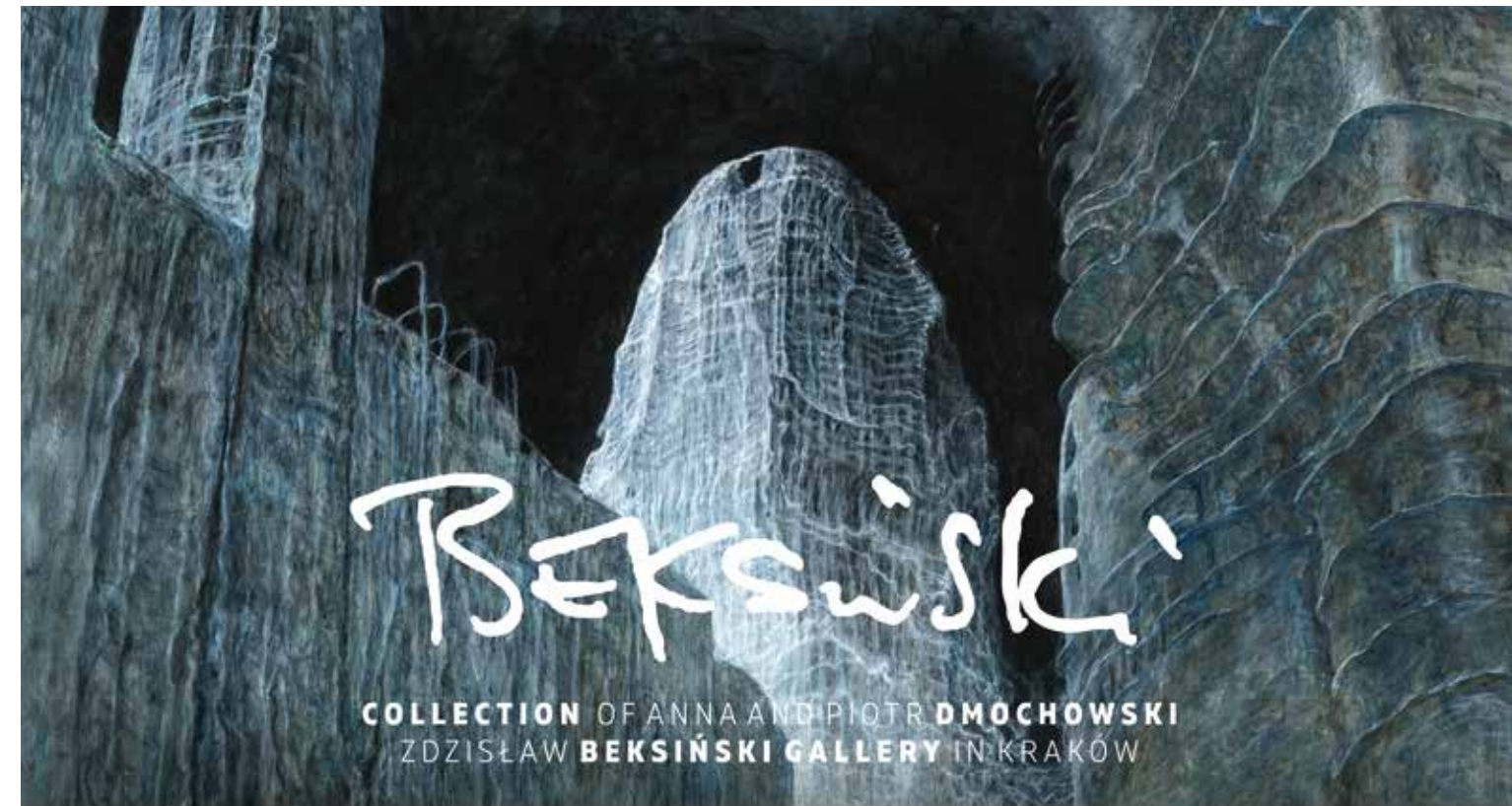
Do pracowni Doroty Kouby w Płazie trafić niełatwo – warto skorzystać ze współrzędnych geograficznych podanych na stronie facebook.com/KoubaCeramics. Tam też sprawdzimy harmonogram i rodzaj warsztatów – niektóre z nich odbywają się w tzw. Czulej Stodole, wyjątkowym, ponad 100-letnim budynku. Dzieła artystki – garnuszki, miski, talerze czy kubki – są tak wyjątkowe, jak otoczenie, w którym powstają. Widać w nich inspirację naturą - ceramika jest surowa, o szorstkiej fakturze,

and fewer products are damaged. Jerzy Mika obtains clay himself - he takes it straight from the ground and knows well where to find the best raw material. He makes the dishes on a potter's wheel, and decorates the finished products with hand-coloured glaze or white clay.

The father and daughter's ceraMikowa studio organizes individual workshops and sells unique products - ceramic filters for brewing coffee are a nice curiosity. You can also buy clay baking molds. Moreover, the upcoming autumn will be illuminated by ceramic lanterns and clay candlesticks. It is worth emphasizing that this family workshop was placed on the Małopolska Craft Trail, which presents contemporary folk artists.

RAW BEAUTY

It is not easy to find Dorota Kouba's studio in Płaza - it is worth using the geographic coordinates provided at facebook.com/KoubaCeramics. There, you will also find the schedule and type of workshops - some of them take place in the so-called Czulej Stodoła, a unique, over 100-year-old building. The artist's works - pots, bowls, plates and mugs - are as unique as the surroundings in which they are made. You can see the inspiration of nature in them - the ceramics are raw, with a rough texture, in earth, beige and grey tones. The creative pro-

NOWOHUCKIE CENTRUM KULTURY • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Czy znacie małopolskie wina? Jeśli nie, to czas nadrobić zaległości i zostać rasowym enoturystą. Tę niezwykle emocjonującą i piękną przygodę najlepiej rozpocząć w samym Krakowie, który nie dość że leży w bezpośrednim sąsiedztwie wielu znakomicie funkcjonujących winnic, to sam może się pochwalić imponującą uprawą winorośli.

Do you know Małopolska wines? If not, it is time to catch up and become a purebred enotourist. It is best to start this exciting and beautiful adventure in Kraków itself, which not only lies in the immediate vicinity of many well-functioning vineyards, but also boasts good vine cultivation.

TEXT

BARTOSZ
WILCZYŃSKI,
MAJA DUTKIEWICZ

Ambasadorowie kulinarni kampanii
"Małopolska. Poznajmy się". /
Food ambassadors of the campaign
"Małopolska. Let's get to
know each other".

PRZYJEDŹ DO MAŁOPOLSKI

NA WINO!

COME TO MAŁOPOLSKA FOR WINE!

To właśnie w Krakowie położona jest największa w Małopolsce i jedna z największych w kraju Winnica Srebrna Góra. Ze wzgórza, na którym posadzone są winorośla, roztacza się widok na miasto i całą okolicę, a koronę tego wzniesienia stanowi słynny klasztor oo. Kamedułów. Jak pisze dziennikarz i krytyk winiarski Wojciech Bosak w „Przewodniku po Małopolskich Winnicach” wydanym przez Gorczańską Organizację Turystyczną: „W przeszłości Kraków nigdy nie był potęgą winiarską na miarę Zielonej Góry, czy choćby Sandomierza, ale to właśnie tutaj zaczyna się historia winiarstwa w Polsce. Arabsko-sycylijski geograf Al-Idrisi, który w połowie XII wieku sporządził pierwszy zachowany opis Krakowa, wymienia wśród wspaniałości grodu również liczne winnice. Archeolodzy dostarczyli nam dowodów na jeszcze starszą metrykę tutejszego winiarstwa: dzięki ich badaniom wiemy, że winna łoża porastała południowo-zachodnie zbocza Wawelu już w połowie X wieku”. Dziś mamy XXI wiek, a winnicę wawelską przypominają symbolicznie posadzone krzewy winorośli, tuż przy wejściu do zrekonstruowanego ogrodu królowej Bony. Warto odbyć tę podróż w czasie, by zaostrzyć sobie apetyt na smakowanie wina i wyruszyć na winne szlaki w Małopolsce.

PRZYSTANEK W WINNICY

Pierwszym i najbliższym Krakowowi przystankiem są winnice na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Położone są wokół niezwykle urokliwego Ojcowskiego Parku Narodowego. Warto odwiedzić m.in. Winnicę Słońce i Wiatr, Winnicę Amonit, Winnicę Goja, Winnicę Jura czy Winnicę Przybysławice. Zmieniając lekko kierunek z okolic Ojcowa na Wieliczkę, po godzinie jazdy (z Krakowa to tylko 30 min.) trafimy do biodynamicznej Winnicy Wieliczka. Jest ona położona na zboczu w Pawlikowicach, nad pokładami Kopalni Soli Wieliczka, z pięknym widokiem na góry. Przy dobrej pogodzie widać stamtąd panoramę Tatr. W winnicy spróbujemy win ze szlachetnych odmian Vitis vinifera, czyli chardonnay, riesling czy pinot noir.

PERŁY REGIONU

Trzeba zaznaczyć, że w Małopolsce winiarze uprawiają zarówno odmiany szlachetnej winorośli, jak i odmiany mieszańcowe, odporne na chłody i choroby. Wśród tych odmian hybrydowych, przeznaczonych na wina białe, uprawiane są m.in. solaris, seyval blanc, johanniter, hibernal, a na czerwone: rondo, regent, leon millot, marechal foch, cabernet cortis. Jeśli zapagniemy spróbować win musujących wytwarzanych metodą szampańską, to koniecznie powinniśmy odwiedzić Winnicę Chodorowa, położoną około 90 minut jazdy z Krakowa. Co ciekawe, w Winnicy spróbujemy również cydrów i jakościowego wina jabłkowego (zarówno spokojnego, jak i musującego). Cydry powstają tutaj z jabłek wiekowych odmian, pochodzących z liczącego ponad 70 lat sadu. Stąd już niedaleko do polskiego bieguna ciepła, czyli Tarnowa. To tu prężnie rozwija się kolejny małopolski rejon winiarski firmowany marką ENOTarnowskie.

It is in Kraków that the Srebrna Góra Vineyard, the largest in Małopolska and one of the largest in the country, is located. From the hill filled with grapevines spreads a view of the city and the entire surrounding area, and its top houses the famous Monastery of the Camaldolese monks. As the journalist and wine critic Wojciech Bosak writes in the "Guide to Małopolska Vineyards" published by the Gorze Tourist Organization, "In the past, Kraków has never been a wine power such as Zielona Góra or even Sandomierz, but this is where the history of winemaking in Poland begins. Al-Idrisi, an Arab-Sicilian geographer, who in the mid-12th century compiled the first preserved description of Kraków, mentions numerous vineyards among the splendour of the city. Archaeologists have provided us with evidence of an even older record of the local winemaking: thanks to their research, we know that the grapevine grew on the southwestern slopes of Wawel as soon as in the middle of the 10th century." Today we have the 21st century, and the Wawel vineyard is symbolically memorialized by grapevines planted at the entrance to the reconstructed garden of Queen Bona Sforza. It is worth taking this journey back in time to whet your appetite for wine and set off on wine routes in Małopolska.

STOP AT A VINEYARD

The first and the closest stop to Kraków are the vineyards in the Kraków-Częstochowa Upland. They are located around the extremely charming Ojców National Park. It is worth visiting, among others, Winnica Słońce i Wiatr (Sun and Wind Vineyard), Winnica Amonit (Ammonite Vineyard), Winnica Goja (Goja Vineyard), Winnica Jura (Jura Vineyard) and Winnica Przybysławice (Przybysławice Vineyard). If you move away from Ojców and start going to Wieliczka, after an hour's drive (it is only 30 minutes from Kraków) you will reach biodynamic Wieliczka Vineyard. Situated on a slope in Pawlikowice, above the Wieliczka Salt Mine, it offers a beautiful view of the mountains. When the weather is good, you can see the Tatra Mountains, panorama from there. In the vineyard, you can try wines from the noble varieties Vitis vinifera, i.e. chardonnay, riesling or pinot noir.

GEMS OF THE REGION

It should be noted that winemakers in Małopolska grow both noble grape varieties and hybrid varieties resistant to cold and diseases. Among these hybrid varieties, you can come across white wines, e.g.: solaris, seyval blanc, johanniter and as far as red vine is concerned: regent, leon millot, cabernet cortis. If you want to try, sparkling wines produced applying the champagne method, you must visit Chodorowa Vineyard, located about a 90-minute drive from Kraków. Interestingly, at Vineyard, you will try also ciders and quality apple wine Ciders are made from apples of old varieties, coming from an orchard that is over 70 years old. From there, it is close to the Polish heat pole, i.e. Tarnów. It is here that another Małopolska wine region under the ENOTarnowskie brand is dynamically developing.

1. Jedna z winnic Małopolskiego Szlaku Winnego / Vineyard of Małopolski Vine Trail
2. Winnica Chodorowa / Chodorowa Vineyard

1

2

TOAST ZA MAŁOPOLSKICH WINIARZY

To niewiarygodne, jak wielką pracę wykonali winiarze w Polsce. Obecnie z zarejestrowanych w Polsce 330 producentów aż 64 pochodzi z Małopolski, która tym samym jest krajowym liderem. Liczba winnic i rosnące zainteresowanie polskim winem widoczne jest w kartach małopolskich restauracji. Warto też uczestniczyć w imprezach winiarskich, których w regionie nie brakuje, takich jak np. Dni Otwartych Winnic, organizowane w ramach Małopolskiego Szlaku Winnego, którego idea jest odkrywanie naszego regionu i dziedzictwa oraz osobiste spotkania z winiarzami. W Krakowie, jak i w całej Polsce w ostatnich latach popularnością cieszą się wydarzenia odbywające się w listopadzie związane z młodym winem, czyli winem świętomarczańskim. Z kolei ENOTarnowskie kusi bogatą ofertą imprez winiarskich, takich jak Pleśnieński Bacchus, Wielkie Tarnowskie Dionizje, Wianki na Winnicy czy Tuchovinifest.

ZOSTAĆ ENOTURYSTĄ

Enoturystyczne podboje można zaplanować na rozmaity sposób. Poszczególne trasy są szczegółowo opisane w przewodniku „Enoturystyczne Trasy Małopolski – Małopolski Szlak Winny” (wydawca Gorczańska Organizacja Turystyczna), np. wycieczka pt. „Na ryby i wino w sercu Ojcowa”, „Vitis Musica w Dolinie Dunajca” czy „Trasa na polski biegun ciepła”. Najnowszym pomysłem enoturystycznym jest możliwość zwiedzania winnic w regionie tarnowskim na rowerze, dzięki projektowi EnoVelo. Wielki potencjał turystyczny w winiarstwie docenia również województwo małopolskie, czego wyrazem jest kampania promocyjna „Małopolska. Poznajmy się”, która zachwala turystyczne atrakcje regionu, między innymi kulinarne i właśnie winiarskie. ➤

Zeskanuj kod QR i poznaj kulinarną Małopolskę z Mają i Bartoszem. / Scan the code and discover food of Małopolska with Maja and Bartosz.

A TOAST TO MAŁOPOLSKA WINEMAKERS

It is unbelievable how much work has been done by winemakers in Poland. Currently, 64 out of 330 producers registered in Poland come from Małopolska, making it the national leader. The number of vineyards and the growing interest in Polish wine are visible in the menus of Małopolska restaurants. It is also worth participating in wine events, which are abundant in the region, such as Open Vineyards Days, organized as part of the Małopolska Wine Route, the idea of which is the discovery of our region and heritage, as well as personal meetings with winemakers. In Kraków and the entire Poland, the events organized in November and related to young wine, i.e. St. Martin's wine, have been very popular in the last few years. ENOTarnowskie, on the other hand, tempts with a wide range of wine events, such as Pleśnieński Bacchus, Wielkie Tarnowskie Dionizje, Wianki na Winnicy or Tuchovinifest.

BECOME AN ENOTOURIST

The enotourism trips can be planned in various ways. The individual routes are described in detail in the guide “Enoturystyczne Trasy Małopolski – Małopolski

Szlak Winny” (Enotourism Trails in Małopolska - Małopolski Wine Trail) (publisher Gorczańska Organizacja Turystyczna), e.g. "For fish and wine in the heart of Ojców", "Vitis Musica in the Dunajec Valley" or "The route to the Polish heat pole". The latest enotourism idea is the possibility of visiting the vineyards in the Tarnów region by bike, thanks to the EnoVelo project. The great tourist potential in winemaking is also appreciated by Małopolskie voivodeship that organized the promotional campaign "Małopolska. Let's get to know each other", which praises the region's tourist attractions, including culinary and wine-related attractions. ➤

ZRÓWNOWAŻONE

PODRÓŻOWANIE

SUSTAINABLE TRAVELING

Jak będzie wyglądać podróżowanie po pandemii? Czy rynek turystyczny stanie się bardziej odpowiedzialny dla środowiska i lokalnych społeczności? Eksperti światowych instytucji i organizacji zadają sobie te pytania każdego dnia.

What will traveling after the pandemic look like? Will the tourism market become more environmentally and socially responsible? Experts from global institutions and organizations ask themselves these questions every day.

Globalny kryzys związany z COVID-19 w sposób szczególnie dotknął branżę turystyczną i miliony miejsc pracy na całym świecie. Paradoksalnie ograniczył także wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i skłonił nas do głębszej refleksji na temat wartości i wpływu, jaki mamy na odwiedzane miejsca i regiony. Czasy, w których żyjemy, stanowią szczególne wyzwanie dla naszej planety – turyści nie mogą już wędrować do każdego zakątka świata w nowej rzeczywistości, jaka kształtuje się na naszych oczach po wybuchu globalnej pandemii – zauważa Glenn Jampol, przewodniczący Global Ecotourism Network. Czy nowa świadomość pozwoli zrozumieć konieczność zachowania delikatnej równowagi występującej w przyrodzie, a także lepiej przygotować się do podróży i zminimalizować swój wpływ na środowisko? – pyta z nadzieją amerykański ekspert od zrównoważonej turystyki.

The global COVID-19 crisis has affected the tourism industry and millions of jobs around the world in a particular way. Paradoxically, it also limited the impact of tourism on the natural environment and made us reflect more deeply on the values and effect we have on the places and regions we visit. The times we live in pose a special challenge for our planet - tourists can no longer wander to every corner of the world in the new reality that is taking shape before our eyes after the outbreak of the global pandemic - notes Glenn Jampol, the chairman of the Global Ecotourism Network. Will the new awareness make it possible to understand the need to maintain a delicate balance in nature, and to better prepare for the journey and minimize its impact on the environment? – asks hopefully the American expert on sustainable tourism.

TEXT DOMINIKA ZARĘBA

Autorka pierwszej w Polsce książki o ekoturystyce, wydanej przez PWN, uważana za pionierkę ekoturystyki w kraju (obecnie IV wyd., 2020). Propagatorka ekopodróżowania, podróżniczka i publicystka, współzałożycielka Wydawnictwa Bezdroża. Współpracuje z wieloma organizacjami z różnych zakątków świata, a zwłaszcza z Europy Środkowo-Wschodniej, gdzie zainicjowała program zielonych szlaków – greenways. Związana jest z Funduszem Partnerstwa, Environmental Partnership Association oraz Globalną i Europejską Siecią Ekoturystyki (Global Ecotourism Network, European Ecotourism Network). Autorska strona o ekopodróżowaniu: www.atitlan.pl.

Author of the first book on ecotourism in Poland, published by PWN (currently 4th edition, 2020), considered to be a pioneer of ecotourism in the country. Eco-travel promoter, traveller and journalist, co-founder of the Bezdroża Publishing House. She cooperates with many organizations from all over the world, especially from Central and Eastern Europe, where she initiated the program of greenways. She is associated with the Partnership Fund, Environmental Partnership Association and the Global Ecotourism Network. The author of a website about eco-travel: www.atitlan.pl.

GLOBALNE SKUTKI COVID-19

Pandemia COVID-19, która wybuchła na świecie na przełomie 2019 i 2020 roku, zahamowała dynamiczny rozwój gospodarki turystycznej, zagrażając – wg szacunków Światowej Organizacji Turystyki UNWTO – 100-120 milionom miejsc pracy. Jednak to właśnie turystyka może odegrać dzisiaj wyjątkową rolę w przywróceniu wzrostu oraz stabilności społeczeństwom i społecznościom świata po kryzysie, gdyż jak żadna inna działalność gospodarcza opiera się na interakcji między ludźmi, międzynarodowym dialogu, współpracy i solidarności wykraczającej poza granice państw. – Zrównoważony rozwój nie może już być niszą częścią turystyki, ale musi stanowić nową normę dla każdej części naszego sektora – zauważa Sekretarz Generalny UNWTO Zurab Pololikashvili w „Globalnych wytycznych

THE GLOBAL EFFECTS OF COVID-19

The COVID-19 pandemic, which broke out in the world at the turn of 2019 and 2020, inhibited the dynamic development of the tourism economy, threatening - according to the estimates of the World Tourism Organization UNWTO - 100-120 million jobs. However, it is tourism that can play a unique role today in restoring growth and stability to societies and communities in the post-crisis world, as, like no other economic activity, it is based on human interaction, international dialogue, cooperation and solidarity that go beyond national borders. "Sustainable development can no longer be a niche part of tourism, but must set the new standard for every part of our sector" - notes Zurab Pololikashvili, UNWTO Secretary General, in Global

1. Podróże w duchu slow / Slow travel
2. Niezbędnik ekoturysty / Ecotourist essentials

dotyczących ponownego uruchomienia turystyki¹. Ocena faktycznego stanu kryzysu branży turystycznej będzie możliwa dopiero po dłuższym okresie. Jednak już teraz z dużą dozą prawdopodobieństwa możemy przewidzieć niektóre jego konsekwencje. Wśród nich wymienia się tendencję do rozwoju turystyki indywidualnej, umożliwiającej kontakt z naturą, odpoczynek i regenerację na łonie przyrody, odbywaną w niedużych grupach, w gronie rodziny i przyjaciół. Coraz więcej słyszymy w mediach o potrzebie nowego podróżowania – odpowiedzialnego, proekologicznego. Dla turysty coraz ważniejsza staje się jakość i autentyczność oferty, neutralizowanie śladu klimatycznego i wreszcie troska o to, by turystyczne wydatki zostawały w miejscu podróży, u lokalnych społeczności.

EKOTURYSTYKA I EKOTRENDY

Ekoturystyka to kameralne odkrywanie i poznawanie wyjątkowych miejsc i ludzi, ich kultury, tradycji oraz zabytków. To, co wyróżnia podróżowanie w stylu eko, to szacunek i wrażliwość na przyrodę i krajobraz, a także na potrzeby ludzi, którzy mieszkają w odwiedzanych zakątkach. Nową generację turystów odpowiedzialnych wyróżnia specyficzny typ zachowań w stosunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego, świadomość ekologiczna i wrażliwość społeczna. Zmęczeni codziennym życiem w hałasie, pośpiechu i zanieczyszczonym środowisku jesteśmy coraz bardziej świadomi potrzeby przeciwdziałania globalnym zmianom klimatycznym i konieczności ochrony przyrody, której zasoby nikną bezpowrotnie każdego dnia. Konsumenci domagają się dzisiaj bardziej indywidualnych i autentycznych

Guidelines to Restart Tourism¹. It will only be possible to assess the actual state of the crisis in the tourism industry in the longer term. However, we can already predict some of its consequences with a high degree of probability. Among them, there is a tendency to develop individual tourism, enabling contact with nature, relaxation and regeneration in the bosom of nature, carried out in small groups, with family and friends. We hear more and more in the media about the need for new ways of travel – responsible and environmentally friendly. Tourist more and more often care about the quality and authenticity of the offer, neutralization of the climate footprint, and finally tourist expenses that should be spent in the place of travel, among local communities.

ECOTOURISM AND ECOTRENDS

Ecotourism means discovering and learning about unique places and people, their culture, traditions and monuments. What distinguishes eco-style travel is respect and sensitivity to nature and landscape, as well as the needs of people who live in the places visited. The new generation of responsible tourists is distinguished by a specific type of behaviour in relation to the natural and cultural environment, ecological awareness and social sensitivity. Tired of everyday life spent in noise, rush and polluted environment, we are more and more often aware of the need to counteract the global climate change and protect nature, whose resources are irretrievably lost every day. Today, consumers are

doświadczeń w podróży. Turystyka odpowiedzialna to rosnący trend na światowym rynku – zauważa Rika Jean-François, szefowa ds. CSR Międzynarodowych Targów Turystycznych ITB w Berlinie.

JAK POWINNA WYGLĄDAĆ PODRÓŻ PO PANDEMII?

Eksperti z Global Ecotourism Network, Glenn Jampol i Ariane Janér, opracowali zestaw wskazówek dla nowych podróżników po pandemii COVID-19. Przede wszystkim powinniśmy stawiać na lokalność – wybierać lokalne przedsiębiorstwa, które zatrudniają mieszkańców i pobudzają gospodarkę regionu na zasadach uczciwego handlu. Ważne jest wspieranie małych firm – od rodzinnych hoteli po biura podróży. To właśnie mikropodsiębiorstwa połączyły siły, aby pomagać swoim społecznościom podczas tego kryzysu. Rezerwujmy bezpośrednio – jeśli możemy, zapłaćmy za hotel, wycieczkę

demanding a more individual and authentic travel experience. Responsible tourism is a growing trend on the global market - notes Rika Jean-François, the head of CSR at the ITB International Tourism Fair in Berlin.

WHAT SHOULD A JOURNEY LOOK LIKE AFTER THE PANDEMIC?

Glenn Jampol and Ariane Janér, Global Ecotourism Network experts, have developed a set of guidelines for travellers after the COVID-19 pandemic. First of all, we should focus on locality - choose local enterprises that employ residents and stimulate the region's economy on the basis of fair trade. It is important to support small businesses - from family-run hotels to travel agencies. It was the micro-enterprises that joined forces to help their communities during this crisis. Book

NOWA ERA W POSTRZEGANIU ŚWIATA A NEW ERA IN WORLD PERCEPTION

Świat i gospodarka w pierwszym ćwierćwieczu XXI wieku stanęły przed nowymi wyzwaniami i zagrożeniami. Jak zauważają światowej sławy ekonomiści, tacy jak Robert Costanza, potrzebujemy dzisiaj nowego podejścia i wspólnej wizji świata, w którym nie tylko chcemy, ale też musimy poradzić sobie z kryzysami ekologicznymi i społecznymi, by osiągnąć dobrostan i zapewnić przyszłym pokoleniom zrównoważoną przyszłość. Oby uzdrowienie sektora turystyki po pandemii odbywało się w poszanowaniu środowiska oraz świadomości wartości, jakie daje ludzkości przyroda i jej ekosystemy.

The world and economy in the first quarter of the 21st century is facing new challenges and threats. As world-famous economists, such as Robert Costanza, point out, today we need a new approach and a shared vision of a world where we not only want, but must deal with, ecological and social crises to achieve well-being and ensure a sustainable future for next generations. May the recovery of the tourism sector after the pandemic take place with respect for the environment and awareness of the values of nature and its ecosystems for humanity.

i inne aktywności wprost u docelowego usługodawcy. Daje to więcej pieniędzy społecznościom i gospodarcom, które najbardziej tego potrzebują. Celebryjmy naturę i podejmujemy decyzje, które szanują, a także chronią środowisko. Teraz bardziej niż kiedykolwiek powinniśmy rozumieć potrzebę zachowania delikatnej równowagi w przyrodzie. Wreszcie, zwiedzajmy z rozmysłem – odpoczywajmy świadomie, doświadczajmy więcej i wyznaczmy sobie głębszy cel każdej podróży. Dokonujmy każdego wyboru w sposób odpowiedzialny. Skoncentrujmy się na wymianie kulturowej, pięknych miejscach i wspomnieniach, które zostaną na całe życie. Eksperti radzą także, byśmy wspierali miejsca, które działają w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, kraje i regiony, które uznają za priorytet ochronę swoich zasobów naturalnych oraz dziedzictwa. ➤

directly - if possible, pay for your hotel, trip and other activities directly at the service provider. This way you provide more money to the communities and economies that need it most. Celebrate nature and make decisions that respect and protect the environment. Now more than ever, we should understand the need for a delicate balance in nature. Finally, explore deliberately - rest consciously, experience more and set a meaningful goal for each trip. Make responsible choices. Focus on the cultural exchange, beautiful places and memories that will last a lifetime. Experts also advise that we should support places that operate in a sustainable and responsible manner; countries and regions that prioritize the protection of their natural resources and heritage. ➤

¹Global Guidelines to Restart Tourism UNTWO

TEXT

ANNA
KAWCZYŃSKA

TURYSTYKA

2020 I CO DALEJ?

TOURISM 2020 AND WHAT NEXT?

Do niedawna przyszłość branży turystycznej w Polsce rysowała się w jasnych barwach. W ostatnich latach sektor ten przeżywał prawdziwy rozkwit, z roku na rok odnotowując wzrost. Pomyślne perspektywy legły jednak w gruzach, gdy cały świat opanowała pandemia koronawirusa.

Until recently, the future of the tourism industry in Poland was bright. The sector had experienced a real boom in recent years, growing year by year. However, successful prospects were shattered as the coronavirus pandemic took hold of the world.

Branża turystyczna stała się jednym z najbardziej poszkodowanych przez pandemię sektorów krajowej gospodarki, a działający w niej przedsiębiorcy znaleźli się w ogromnych finansowych tarapatach. Decyzją rządu wiosną możliwości podróżowania zostały mocno ograniczone, a hotele i obiekty noclegowe w okresie od 31 marca do 1 maja pozostawały zamknięte. Z danych opracowanych przez GUS wynika, że w maju tego roku w turystycznych obiektach noclegowych w całej Polsce zatrzymało się 387,2 tys. turystów. To blisko 2,9 mln osób mniej niż w tym samym okresie poprzedniego roku.

UPADEK Z WYSOKIEGO KONIA

To była pierwsza od wielu lat wiosna, podczas której krakowskie ulice świeciły pustkami. W ostatnich latach sezon turystyczny w stolicy Małopolski trwał w zasadzie cały rok. Po bitych rokrocznie rekordach związanych z liczbą odwiedzających tutejsza branża turystyczna brutalnie zderzyła się z nową rzeczywistością. Od wielu lat Kraków cieszył się dużą popularnością nie tylko wśród rodaków, ale też zagranicznych turystów. Według danych opracowanych przez GUS w tym roku liczba zwiedzających z zagranicy wyniosła zaledwie 19,9 tys. i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku zmniejszyła się o 97,1%. Ten rok nie jest też łatwy dla branży lotniczej. Prezes Kraków Airport Radosław Włoszek zaznacza, że odbudowanie zaufania do turystyki to wspólne wyzwanie m.in. dla instytucji i samorządów. Jak podkreśla, branża niejednokrotnie borykała się z wieloma podobnymi problemami w związku z wyjątkowymi okolicznościami, takimi jak klęski żywiołowe czy zamachy, ale z każdej takiej sytuacji wychodziła obronną ręką. „Liczę, że tym razem również turystyka się odrodzi” – dodaje z nadzieją.

The tourism industry has become one of the sectors of the national economy most affected by the pandemic, and the entrepreneurs operating in it have found themselves in great financial difficulties. By decision of the government, travel opportunities in spring were severely limited, as well as hotels and accommodation facilities remained closed in the period from March 31 to May 1. According to the data compiled by Statistics Poland, 387.2 thousand tourists stayed in tourist accommodation facilities throughout Poland in May this year. This is nearly 2.9 million people fewer than in the same period a year ago.

THE HIGHER YOU AIM...

It was the first spring in many years during which Krakow's streets were empty. In recent years, the tourist season in the capital of Małopolska lasted almost all year round. After breaking annual records in the number of tourists, the local tourism industry brutally collided with a new reality. For many years, Kraków has been very popular not only among fellow-citizens, but also foreign tourists. According to the data compiled by Statistics Poland, this year the number of foreign tourists amounted to only 19.9 thousand, and compared to the same period last year, it decreased by 97.1%.

This year has also not been easy for the aviation industry. The president of Kraków Airport, Radosław Włoszek, emphasizes that rebuilding trust in tourism is a common challenge, among others, for institutions and local governments. As he emphasizes, the industry has often faced many similar problems due to exceptional circumstances such as natural disasters or attacks, but it has emerged unscathed from each such situation. "I hope that tourism will also recover this time" – he adds hopefully.

MAŁOPOLSKA POZA UTARTYM SZLAKIEM MAŁOPOLSKA OFF THE BEATEN TRACK

W ramach kampanii „Małopolska. Poznajmy się” wśród przedstawicieli branży turystycznej przeprowadzono badanie ankietowe „Turystyka poza utartym szlakiem – sposób na bezpieczny wypoczynek”. Oto najważniejsze wnioski:

- 93% badanych uważa, że Małopolska to dobry kierunek na poszukiwanie mniej popularnych szlaków,
- 83% małopolskich przedsiębiorców związanych z turystyką jest zdania, że pod wpływem pandemii zainteresowanie mniej popularnymi miejscami wzrosło, a 10% twierdzi, że utrzymuje się ono na podobnym poziomie,
- atrakcje, które w największym stopniu mogą przyciągnąć zwolenników mniej popularnych miejsc, to zdaniem ankietowanych piesze szlaki w Gorcach i Beskidach, szlaki rowerowe, a także małopolskie winnice, szlaki do uprawiania sportów zimowych, parki rozrywki dla całej rodziny i oferta kulinarna.

As part of the campaign "Małopolska. Let's get to know each other", a survey was conducted among representatives of the tourism industry, i.e. "Off-the-beaten-track tourism - a way to rest safely". Here are the most important conclusions:

- 93% of respondents believe that Małopolska is a good direction to look for less popular routes,
- 83% of Małopolska's entrepreneurs related to tourism believe that due to the pandemic, the interest in less popular places has increased, and 10% say that it remains at a similar level,
- attractions that can captivate the greatest number of fans of less popular places are, according to the respondents, hiking trails in Gorce and Beskidy, cycling routes, as well as vineyards in Małopolska, winter sports trails, amusement parks for the whole family and the culinary offer.

1. Aktywny wypoczynek to obecnie najbardziej popularny sposób spędzania wolnego czasu / Active recreation is currently the most popular way of spending free time
2. Małopolska sprzyja turystyce poza utartym szlakiem / Małopolska is conducive to tourism beyond the beaten path

1

2

POTRZEBNE WSPARCIE

Niespodziewane okoliczności związane z pandemią wymagały nietypowych rozwiązań i szybkiego działania. Samorząd województwa małopolskiego w ekspresowym tempie uruchomił Małopolską Tarczę Antykrzysową, z której licznie skorzystali przedsiębiorcy – w dużej mierze ci działający w turystyce. W ramach tego rozwiązania właściciele firm mogli m.in. składać wnioski o bezzwrotną dotację na utrzymanie zatrudnienia czy ubiegać się o unijne pożyczki na atrakcyjnych warunkach. Wsparcie oferowane przedsiębiorcom z branży turystycznej to jednak nie tylko bezpośrednia pomoc finansowa. Samorząd województwa małopolskiego wspólnie z Małopolską Organizacją Turystyczną podjął się także innych działań, m.in. wspierania organizacji wycieczek dla dzieci i młodzieży czy promowania miejsc bezpiecznych. Propagowaniu regionu służyć ma też wspólna akcja pod nazwą „Małopolska. Poznajmy się”. To kampania skierowana zarówno do turystów, jak i lokalnych mieszkańców. Jej celem jest promowanie Małopolski jako regionu idealnego do wypoczynku w duchu slow i zachęcenie do niespiesznego, uważnego podróżowania. Do udziału w akcji zaproszono Ambasadorów – rodowitych Małopolan, którzy znają okolice na wylot i doskonale wiedzą, co warto obejrzeć, gdzie pojechać i czego spróbować. „Kampania zachęca do odkrywania wielu niesamowitych miejsc, o których nie każdy słyszał” – podsumowuje Tomasz Urynowicz, wicemarszałek województwa małopolskiego. „Warto słuchać lokalnych mieszkańców, w końcu od kogo innego jak nie od nich otrzymamy równie rzetelne i sprawdzone rekomendacje?” – dodaje.

SUPPORT NEEDED

Unexpected circumstances related to the pandemic required unusual solutions and swift action. The self-government of the Małopolska Region acted at an express pace and launched the Małopolska Anti-Crisis Shield, which was used by many entrepreneurs - mainly those operating in tourism. As part of this solution, business owners could, among others, apply for a non-returnable subsidy to maintain employment or apply for EU loans on attractive terms. The support offered to entrepreneurs from the tourism industry is not only direct financial aid. The self-government of the Małopolska Region, together with the Małopolska Tourist Organization, undertook other activities, including supporting the organization of trips for children and youth or promoting safe places. A joint campaign called “Małopolska. Let's get to know each other” aims to support the region. It is dedicated to both tourists and local residents. Its aim is to promote Małopolska as an ideal region to relax in the "slow" spirit and to encourage unhurried and careful travel. Ambassadors, native Małopolska residents, who are acquainted with the area inside out and know very well what to see, where to go and what to try, were invited to participate in the event. "The campaign encourages you to discover many amazing places that not everyone has heard of" - sums up Tomasz Urynowicz, Marshal of Małopolska voivodeship. "It is worth listening to local residents, who other than them can give us equally reliable and proven recommendations?" - he adds.

CZEGO DZIŚ SZUKA TURYSTA?

W dobie pandemii koronawirusa podejście turystów do wyjazdów wypoczynkowych uległo zauważalnym zmianom. O atrakcyjności konkretnych miejsc, hoteli i obiektów noclegowych w dużej mierze decydują teraz podejmowane w nich środki bezpieczeństwa. Przedstawiciele branży turystycznej z Małopolski wychodzą naprzeciw tym oczekiwaniom – już 300 miejsc w regionie może bowiem pochwalić się certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej „Obiekt bezpieczny higienicznie”. Choć sam Kraków dotkliwie odczuwa dziś spadek liczby turystów, mniej znane i bardziej zaciszne okoliczne miejscowości są mocno eksploatowane. Coraz większą popularność zdobywają też tzw. turystyka poza utartym szlakiem, czyli odwiedzanie atrakcyjnych, ale mniej popularnych i do tej pory rzadziej uczęszczanych miejsc, a także sposób na alternatywne

WHAT IS A TOURIST LOOKING FOR TODAY?

In the wake of the coronavirus pandemic, the approach of tourists to leisure trips has changed noticeably. The security measures taken now largely determine the attractiveness of specific places, hotels and accommodation facilities. Representatives of the tourism industry from Małopolska meet these expectations - already 300 places in the region can boast the certificate of the Polish Tourist Organization "Hygienically safe facility". Although Kraków itself experiences a decrease in the number of tourists today, less known and more secluded nearby towns are heavily exploited. The so-called tourism off the beaten track, i.e. visiting attractive, but less popular and far less often visited places, as well as using alternative ways to visit crowded destinations, such as Kraków or Zakopane, is becoming more and more popular.

PODRÓŻE KRAJOWE A ZAGRANICZNE DOMESTIC AND FOREIGN TRAVEL

Observacje ruchu turystycznego wakacyjnego 2020 r. wskazują, że Małopolska poradziła sobie w nowej sytuacji w dużym stopniu dzięki zwiększonemu zaangażowaniu turystyki krajowej – liczba turystów w lipcu 2020 r. wyniosła ponad 850 000 osób. Oznacza to przyrost o ok.25 % w stosunku do lipca 2019 r. Niestety inaczej ma się statystyka w ruchu zagranicznym. O ile jeszcze w lipcu 2019 r. odnotowaliśmy ok. 360 000 podróżnych spoza Polski, to lipiec 2020 r. zakończył się wynikiem zaledwie ok. 98 000 turystów zagranicznych, co dla stolicy Małopolski – Krakowa, miało bardzo poważne konsekwencje w postaci drastycznego ogólnego spadku ruchu turystycznego.

Observations of the holiday tourism movement in 2020 indicate that Małopolska successfully coped with the new situation to a large extent thanks to the increased involvement of domestic tourism – the number of tourists in July 2020 amounted to over 850 000 people. This means an increase by about 25%, as compared to July 2019. Unfortunately, the statistics in foreign traffic are different. While in July 2019 we recorded about 360 000 tourists from outside Poland, July 2020 ended with only about 98 000 foreign tourists, which for the capital of Małopolska, Kraków, had very serious consequences in the form of a drastic general decrease in tourist traffic.

zwiedzanie dotychczas obleganych kierunków, takich jak Kraków czy Zakopane. Podróżujący poszukują obecnie kierunków zachwycających walorami przyrodniczymi, umożliwiającymi aktywny wypoczynek. Potwierdza to badanie ankietowe przeprowadzone w ramach kampanii „Małopolska. Poznajmy się” wśród przedstawicieli branży turystycznej. Aż 83% z nich uważa, że pod wpływem pandemii zainteresowanie mniej popularnymi miejscami wzrosło. Turyści indywidualni coraz częściej decydują się też na usługę przewodnicką, pragnąc pogłębić swoją wiedzę o terenach odwiedzanych wcześniej na szybko. „Małopolska bez wątpienia sprzyja turystyce poza utartym szlakiem. Wędrówki piesze, trasy rowerowe, atrakcje dla całej rodziny czy kulinaria – jestem przekonany, że w każdej z tych dziedzin z łatwością znajdziemy polecenia Małopolan” – podkreśla Tomasz Urynowicz, Wicemarszałek Województwa Małopolskiego. ➤

Travelers are currently looking for destinations that delight with natural values and enable active recreation. This is confirmed by a survey conducted within the framework of the campaign “Małopolska. Let's get to know each other” among representatives of the tourism industry. As many as 83% of them believe that the interest in less popular places has increased due to the pandemic. Individual tourists more and more often decide to use a guide, wanting to deepen their knowledge of the areas that they had paid only a brief visit before. “Małopolska is undoubtedly conducive to off-the-beaten-path tourism. Hiking, bicycle routes, attractions for the whole family or cooking - I am convinced that each of these areas can be recommended by the residents of Małopolska” - emphasizes Tomasz Urynowicz, Vice Marshal of Małopolska Voivodeship. ➤

EKONOMICZNE

SKUTKI PANDEMII COVID-19 DLA LOTNICTWA CYWILNEGO

THE ECONOMIC IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON CIVIL AVIATION

Międzynarodowe Stowarzyszenie Transportu Lotniczego (IATA) opublikowało światowe dane na temat wpływu pandemii na przemysł lotniczy. Ocenia ono, że przychody pasażerskich linii lotniczych spadną na świecie o ok. 314 mld USD w 2020 r. (co oznacza spadek o 55% w porównaniu z 2019 r.), a wskaźnik RPK (liczba pasażerów pomnożona przez odległości przez nich przebyte w ciągu roku) osiągnie poziom z 2019 roku dopiero w 2024 roku.

The International Air Transport Association (IATA) has released worldwide data on the impact of the pandemic on the aviation industry. It estimates that passenger airline revenues will decline by around US \$ 314 billion in 2020 (a 55% decrease as compared to 2019); and the RPK indicator (number of passengers multiplied by the distance traveled by them during the year) will not reach the level of 2019 until 2024.

Zamknięcie ruchu pasażerskiego przyniosło straty także dla całej branży lotniczej i turystycznej w Polsce, która stoi przed ogromnym wyzwaniem. Ekonomiczne skutki COVID-19 dla lotnictwa cywilnego były jednym z tematów diskutowanych podczas tegorocznego Forum Ekonomicznego w Karpaczu. Przedstawiciele branży lotniczej i turystycznej w Polsce rozmawiali o tym, jak pandemia koronawirusa zmieniła oblicze lotnictwa, zmusiła branżę do wypracowania nowych procedur i stawiania czoła nowym wyzwaniom.

BEZPIECZEŃSTWO I ZAUFANIE

"Doświadczenie z poprzednich kryzysów w branży lotniczej, takich jak wybuchy wulkanu czy zamachy, pokazuje, że każde trudności da się przezwyciężyć i odbudować zaufanie do podróżowania drogą lotniczą." – powiedział Radosław Włoszek, prezes Kraków Airport. Pierwsze tygodnie po wznowieniu lotów pasażerskich pozwoliły na obserwację nowej rzeczywistości związanej z wdrożonym reżimem sanitarnym. W badaniu opinii prowadzonym wśród pasażerów krakowskiego lotniska aż 85% osób pozytywnie oceniło poczucie bezpieczeństwa. Stosowane w samolotach filtry powietrza oraz reżim sanitarny wprowadzony przez linie lotnicze powodują, że samolot należy do jednych z najbezpieczniejszych środków transportu. Według badań IATA od początku 2020 r. odnotowano 44 przypadki COVID-19, w których uważa się, że transmisja była związana z podróżą lotniczą (w tym przypadki potwierdzone, prawdopodobne i potencjalne). W tym samym okresie podróżowało około 1,2 miliarda pasażerów. Jednak po okresie letnim, który przyniósł wzrost zainteresowania podróżami lotniczymi – jesień przyniosła ponowne spadki. Najnowsze analizy ekonomiczne wskazują, że popyt na podróże lotnicze odbudowuje się znacznie wolniej niż pierwotnie przewidywano.

Wpływ na to ma szereg czynników. Z jednej strony niewątpliwym faktem jest zubożenie gospodarstw domowych. Jak wynika z danych The Air Transport Action Group (ATAG), już dwie trzecie podróżnych deklaruje, że odłoży podróż do czasu ustabilizowania się ich sytuacji materialnej. Zostały ograniczone również podróże biznesowe. Z drugiej strony – jak zauważa Radosław Włoszek – „Istnieje potrzeba standaryzacji, tak aby loty odbywały się na jednolitych zasadach, a pasażerowie mieli pewność wylotu i przylotu”.

Zgodnie ze stanowiskiem IATA oraz ACI bezpieczne ponowne otwarcie granic bez kwarantanny dzięki skoordynowanemu podejściu do testów pobudzi całą gospodarkę i zapewni utrzymanie dochodów liniom lotniczym i lotniskom.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

„Musimy się przygotować na różne scenariusze, nawet te najbardziej czarne, ale nie możemy nigdy zapominać,

The closure of passenger traffic has also caused losses for the entire aviation and tourism industry in Poland, which is facing a great challenge. The economic effects of COVID-19 on civil aviation were one of the topics discussed during this year's Economic Forum in Karpacz. Representatives of the aviation and tourism industry in Poland talked about how the coronavirus pandemic changed aviation, forced the industry to develop new procedures and face new challenges.

SAFETY AND TRUST

"As evidenced by the experience from previous crises in the aviation industry – volcanic eruptions or bombings – each crisis has been overcome and confidence in air travel has been rebuilt" said Radosław Włoszek, president of Kraków Airport.

The first weeks after the resumption of passenger flights allowed us to observe the new reality related to the implemented sanitary regime. In the opinion poll conducted among Kraków Airport's passengers, as many as 85% positively assessed security. Air filters used in airplanes and the sanitary regime introduced by the airlines make the plane one of the safest means of transport. According to IATA research, there have been 44 cases of COVID-19 since the beginning of 2020 where disease transmission is believed to have taken place during air travel (including confirmed, probable and potential cases). About 1.2 billion passengers travelled during the same period.

However, after summer, which brought increased interest in air travel, autumn has come along with another decline. Recent economic analyses indicate that air travel demand is recovering at a much slower pace than originally forecasted.

This is due to a number of factors. On the one hand, the impoverishment of households is undoubtedly a fact. According to data from the Air Transport Action Group (ATAG), already two-thirds of travellers declare that they will postpone travel until their financial situation stabilizes. Business travel has also been restricted. On the other - as noted by Radosław Włoszek - "There is a need for standardization, so that flights take place on uniform terms, and passengers have the certainty of departure and arrival."

In line with the position of the IATA and ACI, the safe reopening of borders without quarantine - thanks to a coordinated approach to testing, will stimulate the entire economy and ensure revenues for airlines and airports.

RISK MANAGEMENT

"We have to prepare for various scenarios, even the blackest ones, but we must never forget that airports

PAP/Marcin Kmieciński

że lotniska takie jak Kraków Airport to nie tylko część cywilna. Lotniska są kluczowym elementem gospodarki opartej na turystyce, także biznesowej. To również infrastruktura niezbędna do funkcjonowania sił zbrojnych oraz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Dlatego też konieczne jest utrzymanie operacyjności w trybie 24/7 przy równoczesnej próbie ograniczenia kosztów, wynikającej z ograniczonej ilości operacji lotniczych” – wyjaśniał Radosław Włoszek, prezes zarządu Kraków Airport.

Jak wynika z danych ATAG, skala zagrożonych miejsc pracy wynikająca z ograniczenia podróży szacowana jest na około 46 milionów. Zdecydowana większość z nich (41,2 mln miejsc pracy) znajduje się w sektorze podróży i turystyki, który opiera się na lotnictwie. Pozostała część (4,8 mln miejsc pracy) obejmuje bezpośrednie zatrudnienie w lotnictwie, w tym w portach lotniczych i liniach lotniczych.

Jak widać, sytuacja, która ma miejsce w lotnictwie, ma konsekwencje daleko wykraczające poza sam przemysł. A środki zapewniające stabilność finansową w czasie tego długiego i głębokiego kryzysu znacznie wykraczają poza to, co przemysł jest w stanie sam zapewnić.

KAŻDY KRYZYS SIĘ KOŃCZY

„Chciałbym w tym wszystkim widzieć szansę. Tak jak było w czasie kryzysu z lat 2008-2009, który przyniósł umocnienie pozycji Polski we wszystkich wymiarach, jeśli chodzi o gospodarkę, w tym również w turystyce. Zmniejszyliśmy wtedy dystans do najlepiej rozwiniętych państw europejskich i świata” – powiedział Grzegorz Biedroń, prezes Małopolskiej Organizacji Turystycznej. Na rozwój stawia również Polska Agencja Żeglugi Powietrznej. „PAŻP przygotowuje się do cyfryzacji, automatyzacji i informatyzacji zarządzania ruchem lotniczym nie tylko w przestrzeni powietrznej Polski, ale i przestrzeni europejskiej” – powiedział Janusz Janiszewski, prezes Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej. Słowa Marcina Horały, wiceministra infrastruktury, pełnomocnika rządu ds. CPK, które padły podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu, mogą posłużyć jako kierunkowskaz dla całej branży. Jak zauważył: „Polska znajduje się w trudnej sytuacji, bo jest średnim państwem ze średniej wielkości sektorem lotniczym. Za dużym, żeby upaść, za małym, żeby wygrać bez walki”. Stąd tak ważna jest inwestycja związana z powstaniem Centralnego Portu Komunikacyjnego. Z tego samego powodu realizowany jest Plan Generalny Kraków Airport. ✈

such as Kraków Airport do not only play the civil role. Airports are one of the key elements of the economy based on tourism, including business. They are also the infrastructure necessary for the functioning of the armed forces and the Polish Medical Air Rescue. Therefore, it is necessary to remain operational 24/7 while trying to reduce costs resulting from the limited number of air operations.” - explained Radosław Włoszek, president of the board of Kraków Airport.

According to ATAG data, the scale of threatened jobs caused by travel restrictions is estimated at around 46 million. The vast majority of these (41.2 million jobs) are in the aviation-based travel and tourism sector. The remainder (4.8 million jobs) is direct employment in aviation, including airports and airlines.

As you can see, the situation in aviation has consequences far beyond the industry itself. Moreover, the measures to ensure financial stability during this long and deep crisis go well beyond what the industry can provide on its own.

EACH CRISIS ENDS

“I would like to see an opportunity in all of this. Like it was during the crisis of 2008-2009, which strengthened Poland's position in all dimensions in terms of the economy, including tourism. At that time, we limited traveling to the most developed European countries and the world.” - said Grzegorz Biedroń, president of the Małopolska Tourist Organization.

The Polish Air Navigation Services Agency also focuses on development. "PANSA is preparing for the digitization, automation and computerization of air traffic management not only in the Polish airspace, but also in Europe." - said Janusz Janiszewski, president of the Polish Air Navigation Services Agency.

The word of Marcin Horała, deputy minister of infrastructure, government plenipotentiary for CPK, during the Economic Forum in Karpacz, may serve as guidance for the entire industry. As he noted: “Poland is in a difficult situation because it is a medium-sized country with a medium-sized aviation sector. Too big to fail, too small to win without a fight.” Hence, the investment related to the creation of the Central Communication Port is so important. For the same reason, the Kraków Airport Master Plan is being implemented. ✈

 manggha

Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej
Museum of Japanese Art and Technology
ul. M. Konopnickiej 26, Kraków
www.manggha.pl

**BOTANICZNE
POSZUKIWANIA**

SZTUKA BOTANICZNA W XXI WIEKU

5.11.2020 – 28.02.2021

**EXPLORING
BOTANY**

BOTANICAL ART IN THE 21ST CENTURY

MARTIN J. ALLEN
BASILIUS BESLER
MACIEJ BIENIASZ
ELISABETH BLACKWELL
THÉODORE DE BRY
MARY DILLON
EDYTA DUFĄJ
AKIKO ENOKIDO
KEIKO FUJITA
LISBETH HABUSTA
ANDREAS HENTRICH
UTAGAWA HIROSHIGE
ASUKA HISHIKI
JACOB HOEFNAGEL
KATSUSHIKA HOKUSAI
ŁUKASZ HUCULAK
MARIKO IKEDA
MIEKO ISHIKAWA
JACKY JOUSSON
UTAMARO KITAGAWA
STANISŁAW KLUCZYKOWSKI
KAROLINA KOWALSKA
SVETLANA LANSE
KATARZYNA MAKIEŁA-ORGANISTY

MARIA SIBYLLA MERIAN
ROBERT McNEILL
VICTORIA MEZENOVA
SIMONETTA OCCHIPINTI
IWONA ORNATOWSKA-SEMKOWICZ
CRYSPIJN VAN DE PASSE STARSZY
CRYSPIJN VAN DE PASSE MŁODSZY
ANNIE PATTERSON
SYLVIA PETER
KAMILA PIAZZA
SILVANA RAVA
VERENA REDMANN
BOŻKA RYDLEWSKA
JUSTYNA STOSZEK
FIONA STRICKLAND
YOSHIHIRO SUDA
EMANUEL SWEERT
YUI TOMBANA
CHRISTOPH JACOB TREW
ACHIM WEINBERG
ESMEÉ WINKEL
ALEXANDER VIAZMENSKY
HERMAN DE VRIES

Robert McNeill, Banksia speciosa / Banksja / Showy banksja, 2020; akwarela na papierze / watercolour on paper; 75 x 57 cm

ZIMA/WINTER 2020/2021 ► LINIE LOTNICZE ► AIRLINES

airfrance.pl
T: +48 (0)225 123 949

britishairways.com
T: +48 22 306 08 50

easyjet.com
T: +44 330 365 5454

eurowings.com
T: 703 403 044

flydubai.com
T: +971 600 54 44 45

jet2.com
T: +44 203 059 83 36

klm.com
T: +48 22 512 39 47

lot.com
T: +48 22 577 77 55

lufthansa.com
T: +48 22 512 39 17

luxair.lu
T: +352 2456-1

norwegian.com
T: +47 21 49 00 15

ryanair.com
T: 703 303 033

swiss.com
T: +48 22 512 39 21

transavia.com
T: +352 27 00 27 28

wizzair.com
T: +48 703 703 003

► WAŻNE TELEFONY ► IMPORTANT TELEPHONE NUMBERS

INFORMACJA LOTNISKOWA 24H AIRPORT INFORMATION 24H ► + 48 12 295 58 00 / + 48 12 639 39 89 / + 48 12 341 39 89 / + 48 12 363 39 89 / 0 801 055 000

INFORMACJA TURYSTYCZNA TOURIST INFORMATION ► + 48 12 285 53 41

PARKING CAR PARK ► + 48 12 639 34 56

URZĄD CELNY CUSTOMS OFFICE ► + 48 12 639 32 36

SEKCJA PRM PRM SECTION ► + 48 12 639 30 64

SEKCJA MEDYCZNA MEDICAL SECTION ► + 48 12 639 30 15 / + 48 600 001 151

ZAGUBIONY BAGAŻ LOST LUGGAGE

WELCOME AIRPORT SERVICES ► + 48 12 285 51 21

LS AIRPORT SERVICES ► + 48 12 639 32 48

RYANAIR SUN ► + 48 12 639 35 44

#BezpiecznyLOT

Warszawa

SZOPKI
W CELESTACIE

NATIVITY SCENE
IN THE CELESTAT

78. KONKURS SZOPEK KRAKOWSKICH

KRAKÓW NATIVITY SCENE CONTEST

3.12.2020

RYNEK GŁÓWNY /MAIN SQUARE

WYSTAWA POKONKURSOWA

CONTEST EXHIBITION

7.12.2020 - 28.02.2021

CELESTAT, UL. LUBICZ 16

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Partnerzy:

MUZEUM KRAKOWA · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA